

Gemeentelijk klimaatactieplan 2030

Maatregelen en acties voor de opmaak en uitvoering van het
'Sustainable Energy and Climate Action Plan (SECAP)'
van het Burgemeestersconvenant voor Klimaat en Energie 2030.

Colofon

Samenstelling

Provincie Limburg en stad Herk-de-Stad

Dit klimaatactieplan is opgesteld in het kader van het Burgemeestersconvenant voor Klimaat en Energie 2030.

Publicatiedatum

9 maart 2020

Met steun van:

Inhoudstafel

Inhoudstafel	3
Inleiding	5
1. Op weg naar een klimaatneutrale en veerkrachtige gemeente	5
1.1. Context	5
1.2. Doelstellingen van het klimaatactieplan 2030 van de gemeente	7
1.3. Strategie	7
1.4. Organisatie en middelen	9
1.4.1. Organisatie	9
1.4.2. Middelen	10
2. Uitgangssituatie	11
2.1. Wat heeft de gemeente reeds gerealiseerd	11
2.1.1. Uitgevoerde mitigatieacties en realisaties	11
2.1.2. Uitgevoerde adaptatieacties en realisaties	11
2.2. Mitigatie: CO ₂ -nulmeting (BEI) en opvolgmetingen (MEI)	12
2.2.1. Algemeen: CO ₂ -uitstoot en verbruik in totaal (BEI + MEI)	12
2.2.2. Per sector (BEI + MEI)	12
2.3. Adaptatie: risico- en kwetsbaarheidsanalyse	15
2.3.1. Inhoud van de risico- en kwetsbaarheidsanalyse	15
2.3.1. Samenvatting van de risico- en kwetsbaarheidsanalyse van de gemeente	17
3. Mitigatie	18
3.1. Leeswijzer	18
3.2. Actieplan Klimaatmitigatie	18
3.2.1. Gemeentelijke gebouwen, uitrusting en installaties 	18
3.2.2. Tertiaire gebouwen, uitrusting en installaties 	21
3.2.3. Residentiële gebouwen 	24
3.2.4. Transport 	27
3.2.5. Openbare verlichting 	32
3.2.6. Industrie	34
3.2.7. Lokale productie hernieuwbare energie (elektriciteit en warmte-/koudeproductie)	36
3.2.8. Landbouw	40
3.2.9. Andere	43

4.	Adaptatie	49
4.1.	Leeswijzer	50
4.2.	Actieplan klimaatadaptatie	50
4.2.1.	Ruimte voor water	50
4.2.2.	Ontharden	52
4.2.3.	Warmteopname beheersen	54
4.2.4.	Bebossen, vergroenen en behoud en creatie van natuur	55
4.2.5.	Afschermen	57
4.2.6.	Ventileren	58
4.2.7.	Andere	58
5.	Transversale maatregelen rond mitigatie en adaptatie	65
6.	Bronnen	68
	Bijlage 1: Maatregelentabel Klimaatmitigatie voor SECAP	69
	Bijlage 2: Maatregelentabel Klimaatadaptatie voor SECAP	76
	Bijlage 3: De 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen onder de loep	80

Inleiding

Het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change)-rapport van oktober 2018 stelt dat om onder 1,5°C opwarming te blijven, de netto uitstoten van CO₂ op mondiaal niveau nul moeten zijn tegen 2050. Dat betekent dat de ontwikkelde landen, die het meeste middelen en kennis hebben om de omslag te maken, koolstofneutraliteit moeten bereiken rond 2040.

Nog volgens het IPCC moeten er zo snel mogelijk ingrijpende veranderingen plaatsgrijpen in alle sectoren: energie, mobiliteit, ruimtelijke ordening, landbouw en voeding, industrie, natuurbeleid, ... Enkel met een ambitieuzer, doorgedreven klimaatbeleid kunnen we het tij keren en vermijden dat we afstevenen op een klimaatopwarming van 3,5°C of meer. Dit zou immers een onomkeerbare impact tot gevolg hebben: verlies van biodiversiteit, gedwongen migratie van miljoenen mensen, snel smeltende poolkappen en stijgende zeespiegels.

In Limburg nemen we deze aanbevelingen van het IPCC ter harte. Samen met bijna al de Limburgse gemeenten ondertekende stad Herk-de-Stad 18 maart 2018 het Burgemeestersconvenant voor Klimaat en Energie 2030. Via dit convenant engageert de gemeente zich tot concrete maatregelen om de CO₂-uitstoot op haar grondgebied tegen 2030 met minstens 40% te doen dalen en haar veerkracht te verhogen.

De gemeente staat er ook deze keer niet alleen voor. De provincie, als territoriaal coördinator voor het Burgemeestersconvenant, helpt de gemeenten bij de opmaak en uitvoering van een ambitieus gemeentelijk klimaatactieplan 2030.

Dit document geeft een overzicht van de klimaatambities van de stad **Herk-de-Stad** en de vertaling ervan in maatregelen en acties die de komende jaren uitgevoerd zullen worden om zo de gemeentelijke ambities te realiseren.

1. Op weg naar een klimaatneutrale en veerkrachtige gemeente

1.1. Context

Provinciale doelstellingen

De provincie Limburg wil klimaatneutraal zijn tegen uiterlijk 2050. Om dit doel te bereiken, heeft de provincie drie streefdoelen. Vooreerst een beperking van de CO₂-uitstoot met minimaal 30% tegen 2020 en minimaal 40% tegen 2030. Ten tweede werk maken van optimale duurzame energieopwekking en maximale energie-efficiëntie. En tenslotte zet de provincie ook in op klimaatadaptatie, want de klimaatverandering heeft gevolgen voor alle maatschappelijke sectoren. De provincie heeft hiertoe een klimaatadaptatieplan¹ uitgewerkt, wat de kapstok vormt voor het provinciale klimaatbeleid van de komende jaren. Elke Limburgse gemeente vormt een belangrijke schakel in de realisatie van deze ambitieuze provinciale doelstellingen.

¹http://www.limburg.be/webfiles/limburg/product/klimaat_klimaatadaptatieplan_2017.pdf

Burgemeestersconvenant voor Energie 2020

Door het ondertekenen van het **Burgemeestersconvenant voor Energie 2020** engageerden al de Limburgse gemeenten zich eind 2011 om concrete maatregelen te nemen om de CO₂-uitstoot op hun grondgebied met minstens 20% te doen dalen tegen 2020. Hiervoor stelden de gemeenten een Actieplan voor Duurzame Energie (**SEAP**) op, boordevol maatregelen en acties om deze vooropgestelde ambities te behalen. De gemeente is volop bezig met de uitvoering ervan.

Binnen haar rol als territoriaal coördinator ondersteunt de provincie de Limburgse gemeenten gedurende het hele proces van het Burgemeestersconvenant.

Burgemeestersconvenant voor Klimaat en Energie 2030

Op 15 oktober 2015 lanceerde de Europese Commissie een nieuw convenant, het **Burgemeestersconvenant voor Klimaat en Energie 2030**, waarin de nieuwe EU-klimaatdoelstellingen voor 2030 geïmplementeerd werden. Nieuw aan dit Burgemeestersconvenant is dat de gemeenten zich niet meer enkel engageren voor een vermindering van hun CO₂-uitstoot (mitigatie), maar ook om maatregelen te nemen om onze samenleving veerkrachtiger te maken voor de gevolgen van de klimaatverandering (adaptatie). Want zelfs als de uitstoot van broeikasgassen stabiel blijft (op het huidige niveau), zal het klimaatsysteem blijven veranderen door een uitgestelde reactie. Een proactief adaptatiebeleid voorkomt grotere risico's en hogere kosten.

Ondertussen ondertekenden bijna al de Limburgse gemeenten het Burgemeestersconvenant voor Klimaat en Energie 2030, waarbij ze zich engageren om de CO₂-uitstoot op hun grondgebied met minstens 40% te doen dalen tegen 2030 en uit te groeien tot een veerkrachtige plaats waar burgers toegang hebben tot veilige, duurzame en betaalbare energie. Hiervoor moet binnen de twee jaar na ondertekening van het convenant een Actieplan voor Duurzame Energie en Klimaat (**SECAP**) opgesteld worden. In dit plan moeten naast maatregelen rond vermindering van de CO₂-uitstoot nu ook maatregelen om de klimaatverandering te temperen, worden opgenomen.

Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen

Op de VN-top in New York in 2015 werd een nieuw globaal kader vastgelegd onder de vorm van de **Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's)** die tegen 2030 bereikt moeten worden. België was één van de 194 landen die hun handtekening zette onder deze 17 doelstellingen. Ook heel wat Vlaamse steden en gemeenten leveren ondertussen inspanningen om de SDG's te verankeren in hun werking. De SDG's vormen een ideale kapstok om ook het beleidsoverschrijdend klimaatbeleid aan op te hangen. Door werk te maken van een geïntegreerd klimaatbeleid werk je immers ook aan nagenoeg al de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen.

Figuur 1 | De 17 SDG's.

1.2. Doelstellingen van het klimaatactieplan 2030 van de gemeente

De stad Herk-de-Stad streeft naar een drastische vermindering van de CO₂-uitstoot en wil maatregelen nemen om de gevolgen van de klimaatverandering op haar grondgebied te temperen.

Ambities tegen 2030

De stad Herk-de-Stad engageert zich om **minstens 40% minder CO₂ uit te stoten** op haar grondgebied tegen 2030. Hiermee wil de gemeente haar bijdrage aan de klimaatverandering sterk verminderen en de uitstoot van broeikasgassen drastisch terugdringen.

De stad Herk-de-Stad wil dit doen door energie te besparen, het aandeel hernieuwbare energie aanzienlijk te verhogen en het verbeteren van de energie-efficiëntie. **(klimaatmitigatie)**

De stad Herk-de-Stad wil evolueren naar een duurzame en klimaatneutrale gemeente die **veerkrachtig en weerbaar is**. De gemeente neemt hiervoor maatregelen om de gevolgen van de klimaatverandering te temperen. **(klimaatadaptatie)**

De stad Herk-de-Stad wil uitgroeien tot een plaats waar burgers toegang hebben tot **veilige, duurzame en betaalbare energie**. De gemeente neemt hiervoor de nodige maatregelen op in haar klimaatactieplan 2030.

De stad Herk-de-Stad engageert zich om haar visie, resultaten, ervaringen en kennis te delen met andere lokale en regionale overheden binnen de EU en daarbuiten door directe samenwerking en uitwisseling onder gelijken, met name in de context van het Mondiaal Burgemeestersconvenant.

Een blik vooruit - ambities tegen 2050

De stad Herk-de-Stad streeft naar **een koolstofarme en veerkrachtige maatschappij in 2050** en wil met haar klimaatactieplan 2030 bijdragen aan de Vlaamse en Europese klimaatdoelstellingen. De complexiteit van de klimaatproblematiek en het ambitieniveau is echter zo hoog dat traditionele beleidsconcepten en instrumenten onvoldoende zijn om deze doelstellingen te bereiken. Er is bijgevolg een **ambitieuw en gedurfd beleid** nodig dat gericht is op **structurele veranderingen op systeemniveau** om zo op lange termijn tot de noodzakelijke transitie te komen. Om te evolueren naar een koolstofarme en veerkrachtige maatschappij is transitie nodig op zes vlakken:

1. ruimte,
2. natuur en bos,
3. energie,
4. mobiliteit,
5. circulaire economie en voeding en
6. landbouw.

Verder in het actieplan worden de concrete langetermijndoelstellingen om tot deze structurele transitie te komen per beleidssector toegelicht.

1.3. Strategie

Bij het realiseren van deze ambities zet de gemeente zowel in op quickwins op korte termijn als op langetermijnacties die een doorgedreven transitie naar een koolstofarme en veerkrachtige maatschappij mogelijk maken (bv. smart grids, kernversterking, ...).

Een **mitigatiebeleid** moet uitgaan van het principe van de **trias energetica**:

- (1) stappen zetten om de energievraag te verminderen (energiebesparing);
 - (2) het gebruik en opwekken van hernieuwbare energie optimaliseren (hernieuwbare energie);
 - (3) aan de resterende energievraag voldoen met efficiënte, schone technieken (energie-efficiëntie).
- Acties die gebaseerd zijn op bovenstaande principes hebben naast het verminderen van de uitstoot ook het voordeel dat ze vaak kostenbesparend zijn, de afhankelijkheid van externe energiebronnen verkleinen en de luchtvervuiling verminderen.

Een **adaptatiebeleid** moet gericht zijn op het vermijden van risico's, op het inspelen op nieuwe kansen die samenhangen met klimaatverandering, op het verhogen van de veerkracht van kwetsbare mensen en systemen en op de aanpassing van gebouwen en infrastructuur.

Adaptatie vraagt een **sector- en beleidsdomeinoverschrijdende**, interregionale aanpak op verschillende niveaus.

Beperken van en aanpassen aan de klimaatverandering, een duobaan

Een goed klimaatbeleid bestaat uit het beperken van klimaatverandering (mitigatie) én het aanpassen aan de klimaatverandering (adaptatie).

1) Mitigatie gaat over beperking van klimaatverandering. Beperken doen we door de emissies van broeikasgassen te verminderen of te voorkomen. Concreet gaat het over de reductie van de broeikasgassen, CO₂-afvang en -opslag, herbebossing en het voorkomen van ontbossing.

2) Adaptatie gaat over het aanpassen aan de onvermijdelijke gevolgen van klimaatverandering. Het is een proces waardoor samenlevingen de kwetsbaarheid voor klimaatverandering verminderen of waardoor ze inspelen op de kansen die een wijzigend klimaat (onbedoeld) biedt.

Ondanks de vele goede initiatieven op het vlak van mitigatie is het niveau van de uitstoot van broeikasgassen al zo hoog dat sommige gevolgen van klimaatverandering reeds een feit zijn. Daarom zal er ook moeten worden ingezet op klimaatadaptatie. Het is belangrijk om er zich bewust van te zijn dat **hoe effectiever het beperken (de mitigatie) is, des te minder aanpassing (adaptatie) nodig zal zijn**. Idealiter streven we in adaptatie- en mitigatiestrategieën naar win-win situaties waarbij het een het ander versterkt.

Klimaatadaptatiebeleid is niet noodzakelijk 'meer' doen, het is een nieuwe manier van denken en doen i.v.m. risico's, onzekerheid en complexiteit. We moeten ook rekening houden met mogelijke risico's en niet alleen kijken naar de nu al voorkomende.

De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld (**voorbeeldfunctie**) in haar eigen werking (gebouwenbeheer, wagenpark, aankoopbeleid, ruimtelijke planning, vergunningenbeleid, ...) en betreft alle relevante actoren (bedrijven, organisaties, burgers, kennisinstellingen, ...) bij het uitwerken en uitvoeren van het lokale klimaatbeleid (**participatieve aanpak**). Klimaatbeleid is bovendien een **dynamisch beleid**, dat regelmatig gemonitord en waar nodig bijgestuurd moet worden. De kennis over het klimaat is immers in volle evolutie.

Gemeentelijk klimaatbeleid gaat verder dan het verminderen van het energieverbruik en de CO₂-uitstoot alleen. De economische en sociale aspecten, binnen het breder kader van **duurzame ontwikkeling**, mogen hierbij niet uit het oog verloren worden. Het gebruik van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen als kapstok voor een geïntegreerd klimaatbeleid kan hiertoe bijdragen.

1.4. Organisatie en middelen

1.4.1. Organisatie

Een breed gedragen klimaatbeleid waarbij zowel het beleid als de verschillende beleidsdomeinen binnen het bestuur betrokken zijn en waaraan ook externe stakeholders en inwoners kunnen participeren, kan het opstellen en uitvoeren van een ambitieus klimaatactieplan enkel ten goede komen. De gemeente organiseert zich daarop zowel intern als in haar werking met externen.

Intern:

- werd een interne stuurgroep opgericht met daarin vertegenwoordigers van volgende diensten:
 - Technische Dienst
 - Dienst Vrije tijd
 - Dienst omgeving
 - Wonen West-Limburg
 - Sportdienst
 - Dienst Leefmilieu
 - Dienst mobiliteit
 - Personeelsdienst
 - Preventie-ambtenaar
 - OCMW

Deze interne stuurgroep komt op regelmatige basis samen en volgt alle acties en maatregelen op, bespreekt verbeterpunten, overlegt regelmatig met de verschillende werkgroepen en koppelt terug naar het schepencollege en de gemeenteraad. Dit alles met het oog op een efficiënt klimaatbeleid.

- werd het klimaatbeleid verankerd binnen het bestuur. Daartoe werden de klimaatdoelstellingen en -ambities van de gemeente mee opgenomen in het gemeentelijke strategische meerjarenplan en de beleids- en beheerscyclus (BBC).

Extern:

- wordt de gemeente ondersteund door een breed partnerschap waaronder de Vlaamse Overheid, VITO, Fluvius, Stebo, Dubolimburg, Nuhma, ... De provincie Limburg biedt, in haar rol als territoriaal coördinator van het Burgemeestersconvenant, inhoudelijke, technische en administratieve ondersteuning aan.
- Minaraad Herk-de-Stad

1.4.2. Middelen

Financiële middelen

Rekening houdend met de globale CO₂-uitstoot van de gemeente op dit moment en het verwachte resultaat van reeds geplande inspanningen, kan men enkel concluderen dat de komende jaren extra inspanningen nodig zijn om de gestelde ambities/doelstellingen ook daadwerkelijk te verwezenlijken.

Het budget om dit klimaatactieplan 2030 te realiseren bestaat uit:

- gemeentelijke investeringen in het eigen patrimonium en het wagenpark om de voorbeeldfunctie uit te oefenen;
- budget dat vrijkomt door gerealiseerde besparingen bij quickwins en dat opnieuw ingezet kan worden voor energie- en klimaatbeleid;
- bestaand budget dat geheroriënteerd wordt naar klimaatbeleid door de klimaatdoelstellingen mee op te nemen in projecten en beleidsbeslissingen van de gemeente;
- bijkomend budget voor concrete projecten;
- extra subsidiemogelijkheden of financiële structuren zoals
 - Europese subsidieprogramma's
 - federale subsidies
 - Vlaamse subsidieprogramma's
 - ESCO

Volgende investeringen zijn opgenomen in het meerjarenplan (2020-2025) die bijdragen tot de uitvoering van het klimaatactieplan.

Investeringsproject	Omschrijving	Totaal
IP-3	Gasverwarmingsetels IKB	€ 80.000,00
IP 8	Renovatie Amandinahuis incl. buiteninrichting	€ 670.000,00
IP-15	Verkeersveiligheid – (snelheidsbeperkend)	€ 300.000,00
IP-20	Technische Dienst – rollend materieel	€ 708.000,00
IP-22*	Fietsstraat Beckersvaart	€ 450.000,00
IP-23	Straatmeubilair – STOP-principe	€ 30.000,00
IP-24	Wegen- en rioleringsnet (gescheiden riolering)	€ 6.573 662,48
IP-25	Voorzieningen zwakke weggebruiker – STOP-principe	€ 300.000,00
IP-26	Opmaak RUP's en plannen	€ 150.000,00
IP-27	Trage wegen	€ 50.000,00
IP-29	Futured Proofed Nieuw administratief centrum	€ 1.400.000,00
IP-30	Stadplaza tussen Markt en Guldensporenlaan	€ 600.000,00
IP-31-32 en 34	Toelage jeugd- en sportinfrastructuur en parochiezalen	
IP-42	Rioleringsfonds	€ 628.022,10
IP-43	Groene energie (zonnepanelen)	€ 100.000,00
IP-46	Vergroening kerkhoven	€ 700.000,00
IP-48	Mobiele camera's (bestrijding sluikstorten)	€ 40.000,00
IP-49	Aankoop en vergroening Pater Vanwingplein	€ 25.000,00
IP-51	Duurzaamheid gebouwen markthallen en bibliotheek	€ 125.000,00
IP-52	Inrichting Park Olmenhof	€ 400.000,00
IP-56	Kinderopvang in Scholen	€ 750.000,00

IP 57-58	Gemeenschapsvoorziening	€ 100.000,00
IP-79*	Aankoop bos	€ 135.000,00
IP-extern	Installatie laadpalen	
IP-extern	waterfonteinen	
	Werkingsbudget klimaatacties	€ 70.000,00
	TOTAAL	€ 14 384 684,58

*begroting 2019 maar uitvoering in 2020

Personeelsinzet

De gemeente **Herk-de-Stad** zet **1** VTE eigen personeel in voor de coördinatie van haar klimaatbeleid.

Instrumenten

Voor de uitvoering van een ambitieus klimaatbeleid zet de gemeente verschillende instrumenten in:

- juridische instrumenten (vb. bouwvergunningen/verkavelingen);
- financieel-economische instrumenten /aankoopbeleid (vb. subsidies/premies);
- ruimtelijke instrumenten (vb. verordeningen);
- informatiebeleidsinstrumenten;
- communicatiebeleidsinstrumenten.

2. Uitgangssituatie

2.1. Wat heeft de gemeente reeds gerealiseerd

De stad Herk-de-Stad ondertekende reeds in 2011 het Europese Burgemeestersconvenant voor Energie 2020. Hiermee engageerde de gemeente zich om een lokaal klimaatbeleid uit te voeren en tegen 2020 20% CO₂ te besparen. In 2013 keurde de gemeenteraad haar eerste klimaatactieplan (SEAP) goed en ging ze van start met de uitvoering ervan. Hieronder vind je een kort overzicht van de belangrijkste acties die in uitvoering/uitgevoerd zijn en de voornaamste resultaten.

2.1.1. Uitgevoerde mitigatieacties en realisaties

- Subsidies voor isolatie en beglazing
- Collectieve wijkrenovatie
- Investeren in duurzame openbare verlichting
- Investeren in fietspaden
- Aankoop 100% groene stroom
- Plaatsen van laadpalen

2.1.2. Uitgevoerde adaptatieacties en realisaties

- Bij aanleg verkavelingen en projecten wordt er ruimte gemaakt voor water en groen

Dit nieuwe actieplan (SECAP) is enerzijds een aanpassing van het vorige actieplan met het oog op de nieuwe reductiedoelstellingen om tegen 2030 40% CO₂ te besparen. Anderzijds is het een uitbreiding

met doelstellingen en maatregelen om onze gemeente en haar inwoners weerbaar te maken tegen de klimaatverandering en om uit te groeien tot een plaats waar burgers toegang hebben tot veilige, duurzame en betaalbare energie.

2.2. Mitigatie: CO₂-nulmeting (BEI) en opvolgmetingen (MEI)

2.2.1. Algemeen: CO₂-uitstoot en verbruik in totaal (BEI + MEI)

Sinds 2011 maakt VITO in opdracht van het Departement Omgeving van de Vlaamse Overheid een jaarlijkse CO₂-inventaris² op voor al de Vlaamse gemeenten. Deze metingen helpen steden en gemeenten bij het opstellen van een nulmeting, de 'baseline emission inventory' (BEI), en de opvolgmetingen, de 'monitoring emission inventories' (MEI), zoals gedefinieerd in het Burgemeestersconvenant.

Voor de nulmeting van het Burgemeestersconvenant 2030 wordt, net als voor het Burgemeestersconvenant 2020, uitgegaan van de CO₂-metingen in het referentiejaar 2011.

Uit de laatst beschikbare nulmeting blijkt dat in 2011 op het grondgebied van de stad Herk-de-Stad in totaal **52.207 ton CO₂** werd uitgestoten.

Uit de laatst beschikbare **opvolgmeting** (MEI) blijkt dat de totale CO₂-uitstoot in de gemeente in **2017 54.772 ton CO₂** bedraagt.

Dit wil zeggen dat de totale CO₂-uitstoot op het grondgebied van stad Herk-de-Stad tussen 2011 en **2017 steeg met 4,9 %**.

De cijfers van de CO₂-uitstoten worden aangeleverd door het VITO en zijn online te raadplegen op [Limburg in cijfers](#). Het bestuur van Herk-de-Stad heeft enkele bedenkingen bij sommige cijfers. Als voorbeeld verwijzen we naar de sector transport op pagina 28 van dit rapport. In het jaar 2014-2015 was er een stijging van de CO₂-uitstoot met 50%. Uit navraag bleek dat er geen meetpunt is in onze gemeente. Het bestuur stelt zich dan ook de vraag op basis van welke parameters men aan deze cijfers komt. Ook merkten wij op dat onze geen van de ons omringende gemeenten een gelijkaardige evolutie van de CO₂-uitstoot hebben gekend, noch dat er ons endogene factoren in Herk-de-Stad zijn bekend die een dergelijke evolutie verklaren.

We hebben deze bedenkingen over de juistheid van de cijfers al meermaals doorgegeven aan de provincie, zowel op informele als formele wijze. Tot op heden hebben we nog evenwel nog geen duidelijk antwoord mogen ontvangen. Bij gebrek aan enige objectieve duiding zal het stadsbestuur de aanname maken dat de eigenaardige stijging voor de sector transport van 2014 naar 2015 reeds bestond ten tijde van de vaststelling van de baseline emission inventory.

2.2.2. Per sector (BEI + MEI)

De **nulmeting en opvolgmetingen** geven van elke sector het aandeel in de totale CO₂-uitstoot weer. De nulmeting richt zich minstens op de emissies van de **5 sleutelsectoren** van het Burgemeestersconvenant:

²Deze inventarissen zijn terug te vinden op <http://www.burgemeestersconvenant.be/>

- gemeentelijke gebouwen, uitrusting/installaties
- tertiaire (niet-gemeentelijke) gebouwen, uitrusting/installaties
- residentiële gebouwen
- transport
- openbare verlichting

Deze sectoren worden beschouwd als de belangrijkste sectoren waar lokale overheden het energieverbruik, en als gevolg daarvan de CO₂-emissies, kunnen beïnvloeden.

Daarnaast brengt de nulmeting emissiebronnen in kaart die niet verplicht gerapporteerd moeten worden voor het Burgemeestersconvenant, maar die wel relevant kunnen zijn voor het klimaatbeleid:

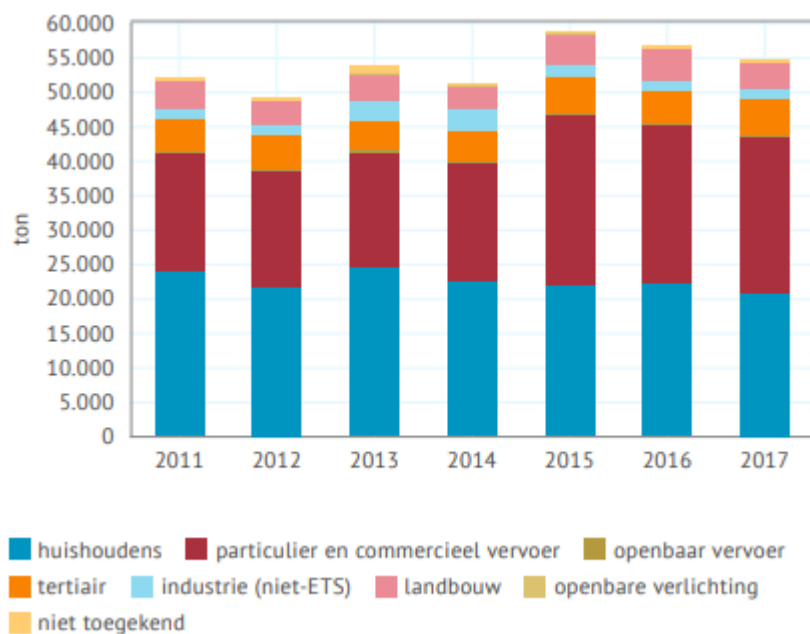
- landbouw: energieregelateerde CO₂-emissies en niet-energieregelateerde emissies zoals CH₄ door vertering door de veestapel en N₂O door mestopslag.
- industrie: energieregelateerde CO₂-emissies door niet-ETS bedrijven.
- energieproductie: koude- of warmteproductie-eenheden
- energieproductie: energieregelateerde emissies van productie-eenheden voor elektriciteit < 20 MW

Op basis van informatie uit de nulmeting en opvolgmetingen kan de gemeente bepalen in welke sectoren de grootste energieverbruiken terug te vinden zijn. Dit helpt bij het bepalen van de prioritaire maatregelen rond beperken van de klimaatverandering die in het actieplan opgenomen moeten worden.

Onderstaande figuren geven de evolutie van de CO₂-emissies in ton per sector in de gemeente **Herk-de-Stad** weer (2011-2017)

	2011	2017
huishoudens	24.101	20.707
particulier en commercieel vervoer	16.940	22.806
openbaar vervoer	321	263
tertiair	4.660	5.138
industrie (niet-ETS)	1.621	1.626
landbouw	3.846	3.645
openbare verlichting	164	159
niet toegekend	565	428
totaal	52.218	54.772

Tabel 2 | Evolutie van de CO₂-emissies in ton per sector in stad Herk-de-Stad (2011-2017).

Figuur 2 | Evolutie van de CO₂-emissies in ton per sector in stad Herk-de-Stad (2011-2017)

Globaal gezien kent Herk-De-Stad in 2017 een stijging van de CO₂-uitstoot met 4,9 % t.o.v. 2011. In Limburg noteren we een daling met 7,3 %. Duidelijk rode cijfers in de tabel staan voor een toename van de emissies. Er zijn vaak opvallende verschillen tussen de sectoren.

Onderstaande figuur geeft in procenten de evolutie, van 2017 t.o.v. 2011, van de CO₂-emissies per sector in stad Herk-de-Stad, een gemiddelde gemeente in provincie Limburg en een gemiddelde gemeente in Vlaanderen weer.

	Herk-De-Stad	Limburg	Vlaams Gewest
huishoudens	-14,1	-15,3	-10,8
particulier en commercieel vervoer	34,6	1,2	3,9
openbaar vervoer	-18,1	-18,1	-15,1
tertiair	10,3	6,0	-1,8
industrie (niet-ETS)	0,3	-9,1	-1,5
landbouw	-5,2	-24,2	2,6
openbare verlichting	-2,9	-12,6	-13,4
niet toegekend	-24,4	-49,6	-24,6
totaal	4,9	-7,3	-2,6

Bron: Departement Omgeving | provincies.incijfers.be

Figuur 3| Procentuele evolutie CO₂-emissies per sector tussen 2011 en 2017 in stad Herk-de-Stad.

Als je stad Herk-de-Stad vergelijkt met een gemiddelde Limburgse of Vlaamse gemeente, dan blijkt dat er vooral een groot probleem is op vlak van particulier en commercieel vervoer op het grondgebied van Herk-de-Stad. Dit is vooral te wijten aan vele verbindingswegen die over ons grondgebied lopen. Ook is Herk-de-Stad overwegend een plattelandsgemeente met vele landbouwbedrijven. Hier scoort men ook slechter dan de gemiddelde Limburgse gemeente.

Toch mogen we niet vergeten dat de stad Herk-de-Stad voor een zeer groot deel uit natuurgebied bestaat. Waardoor Herk-de-Stad over een zeer rijke flora en fauna beschikt.

Om deze rijke fauna en flora in stand te houden werken een aantal landbouwers mee aan gras- en hooilandbeheer.

2.3. Adaptatie: risico- en kwetsbaarheidsanalyse

Voor de gedetailleerde resultaten van de risico- en kwetsbaarheidsanalyse van de stad Herk-de-Stad kan je terecht in het rapport dat opgesteld werd door provincie Limburg en terug te vinden is op limburg.incijfers.be.

2.3.1. Inhoud van de risico- en kwetsbaarheidsanalyse

De risico- en kwetsbaarheidsanalyse bestaat uit een inschatting van de lokale klimaatrisico's, de kwetsbaarheden en de verwachte gevolgen voor de gemeente.

De **risicoanalyse** geeft een beeld van de klimaatveranderingen waar de gemeente mee zal worden geconfronteerd en welke effecten dit zal hebben op verschillende domeinen. Onderstaande tabel geeft de klimaatrisico's weer voor de Limburgse gemeenten.

	Huidig risico	Verwacht risico		
Type klimaat- risico	Huidig risiconiveau	Verwachte verandering in intensiteit	Verwachte verandering in frequentie	tijds kader
Extreme hitte	matig	toename	toename	middellange termijn
Extreme koude	laag	afname	afname	middellange termijn
Extreme neerslag	matig	toename	toename	korte termijn
Overstroming	matig	toename	toename	korte termijn
Stijging zeeniveau	laag	geen verandering	geen verandering	lange termijn
Droogte	matig	toename	toename	korte termijn
Storm	laag	toename	toename	middellange termijn
Stijgende temperatuur	matig	toename	toename	korte termijn

Tabel 3 | Overzicht van de klimaatrisico's voor de Limburgse gemeenten o.b.v. MIRA en Klimaatportaal Vlaanderen.

In de Limburgse gemeenten vormen vooral de effecten hitte, droogte, stijgende temperatuur en natte winters en extreme neerslag een belangrijk risico.

De **kwetsbaarheidsanalyse** geeft weer in welke mate de gemeente vatbaar is voor de nefaste gevolgen van klimaatverandering en deze niet kan ondervangen, met inbegrip van klimaatvariabiliteit en extremen. Er wordt onderzocht welke gebieden in de gemeente kwetsbaar zijn voor de verwachte klimaatrisico's. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in socio-economische kwetsbaarheid (bv. bevolkingssamenstelling, bevolkingsdichtheid, landbouw, ...) en fysiek-ecologische kwetsbaarheid (bv. ruimtegebruik, luchtkwaliteit, waterbeschikbaarheid, ...).

Ten slotte zijn in de risico- en kwetsbaarheidsanalyse de verwachte **gevolgen van de klimaatrisico's voor de verschillende sectoren** opgenomen.

Energie

Afval

Vervoer

Civiele bescherming en hulpdiensten

Gebouwen

Toerisme

Landgebruikplanning

Gezondheid

Water

Land- en bosbouw

Milieu en biodiversiteit

Andere

2.3.1. Samenvatting van de risico- en kwetsbaarheidsanalyse van de gemeente

De gevolgen van de klimaatverandering zijn reeds waarneembaar. De belangrijkste klimaatrisico's met gevolgen voor de gemeente zijn hitte, droogte, natte winters, extreme neerslag en een hogere gemiddelde jaartemperatuur.

Hittegolven zullen vaker voorkomen, langer aanslepen en zwaarder doorwegen. Nu zijn de gezondheidseffecten nog beperkt tot sporadisch extreem warme perioden. In de (nabije) toekomst zullen er meer effecten zijn in Limburg. Onder het niet langer uit te sluiten hoog-impactscenario kan in 2050 zelfs overal in Limburg sprake zijn van ernstige overlast door hitte. Alle kwetsbare instellingen zoals scholen, ziekenhuizen en crèches krijgen dan jaarlijks te maken met beduidende hittestress.

Door klimaatverandering zullen droge periodes in de toekomst waarschijnlijk vaker voorkomen. Door minder zomerneerslag en hogere verdamping zal het cumulatief neerslagtekort tijdens het groeiseizoen (april tot september) oplopen. Een droogte zoals in 1976 of 2018 kan om de 4 à 5 jaar voorkomen. Dergelijke droogte heeft grote gevolgen voor het watersysteem: lage waterstanden in waterwegen en kanalen, droogvallende beken en poelen, lage grondwaterpeilen, een dalende waterkwaliteit,... Maar ook met een toenemende concurrentie tussen de watergebruikers (drinkwatervoorziening, industrie, landbouw, scheepvaart, natuurbescherming en recreatie). De economische gevolgen van droogte kunnen aanzienlijk hoger uitvallen dan bij de andere klimaateffecten. Voor de gevolgen van klimaatverandering rond droogte is dus in Vlaanderen extra aandacht nodig. Zuinig omgaan met water (zowel regenwater, drinkwater als grondwater...) is bijgevolg belangrijk.

Door nattere winters en meer extreme neerslag zullen er vaker overstromingen voorkomen, ook op locaties die tot nog toe niet overstromden. Meer gebouwen en kwetsbare instellingen kunnen overstromen. We verwachten ook hogere overstromingspeilen en dus meer schade.

De verschillende klimaatrisico's staan niet los van elkaar, maar versterken elkaar soms. Zo verhoogt bij hitte de vraag naar water, wat bij een periode van droogte voor extra belasting zorgt. Extreme neerslag na een zeer droge periode zorgt er dan weer voor dat het water moeilijker weg kan en de kans op overstromingen toeneemt.

Naast de klimaatverandering spelen ook andere factoren een rol in hoe groot de gevolgen zullen zijn. Belangrijke kwetsbaarheden voor de gemeente zijn:

- de risicogroep ouderen neemt door de vergrijzing toe,
- de reeds aanwezige luchtverontreiniging wordt negatief beïnvloed door hitte, droogte en minder wind,
- de reeds lage waterbeschikbaarheid daalt verder door de droogte,
- de nog steeds toenemende verharding, heeft een negatieve impact op de gevolgen van hitte, droogte en wateroverlast,
- erosiegevoelige gebieden veroorzaken mogelijk meer schade door de stijging van extreme neerslag,
- het risico op brandgevaar (bos, natuur, berm en akkers) neemt toe ten gevolge van hitte en droogte.

Hoe groot de gevolgen zullen zijn, is afhankelijk van het klimaatbeleid dat we voeren om de CO₂-uitstoot te verminderen (mitigatie) en hoe goed we ons voorbereiden op de verwachte effecten (adaptatie).

3. Mitigatie

De maatregelen rond het beperken van de CO₂-emissie, beschreven in dit klimaatactieplan, moeten een besparing realiseren van minstens **20.882,8** ton CO₂ (40% van de totale CO₂-uitstoot in 2011) om de vooropgestelde ambitie van minstens 40% minder CO₂-uitstoot tegen 2030 te behalen.

3.1. Leeswijzer

In dit actieplan worden de maatregelen en acties voor het beperken van de CO₂-uitstoot ondergebracht onder de sectoren van het Burgemeestersconvenant.

Eerst komen de vijf sleutelsectoren (aangeduid met het sleuteltje) aan bod:

- gemeentelijke gebouwenuitrusting en installaties;
- tertiaire gebouwen, uitrusting en installaties;
- residentiële gebouwen;
- transport
- openbare verlichting.

Daarnaast neemt stad Herk-de-Stad ook de volgende niet-verplichte sectoren mee op in haar SECAP:

- landbouw
- industrie
- energieproductie

Ten slotte kiest stad Herk-de-Stad er ook voor om maatregelen en acties rond volgende sectoren op te nemen:

- ruimtelijke ordening
- duurzame productie en consumptie
- afval

Deze leveren immers ook een belangrijke bijdrage aan een geïntegreerd klimaatbeleid.

3.2. Actieplan Klimaatmitigatie

3.2.1. Gemeentelijke gebouwen, uitrusting en installaties

Toekomstvisie 2050:

In 2050 zijn al de gemeentelijke gebouwen bijna-energie neutraal en stoten geen netto CO₂ meer uit. Het gemeentelijk patrimonium wordt niet meer verwarmd op basis van stookolie en aardgas.

De bouwsector biedt een groot potentieel voor het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen, enerzijds door het beperken van de energievraag en anderzijds door het toepassen van de geschikte technologieën.

De Europese richtlijn 'Energieprestatie van gebouwen' legt de Europese lidstaten op dat tegen 2021 alle nieuwe gebouwen bijna-energie neutraal moeten zijn. Voor overheidsgebouwen geldt deze verplichting al vanaf 2019³. De gemeenten zullen dus vanaf 2019 voor elke nieuwbouw moeten voldoen aan de BEN-normen.

Daarnaast zal de gemeente ook voor duurzaam bouwen kiezen waarbij de milieu- en gezondheidseffecten over de volledige levensduur van het bouwproject tot een minimum worden beperkt (duurzaam materiaalgebruik, efficiënt ruimtegebruik, rationeel energiegebruik, goede waterhuishouding, zuid georiënteerd, luchtdichte afwerking, ...).

Ook bij renovaties van gemeentelijk patrimonium moet worden gestreefd naar energieneutraliteit. Slecht geïsoleerde en inefficiënt verwarmde gebouwen verbruiken immers aanzienlijke hoeveelheden energie. Om dit aan te pakken zijn grondige en grootschalige energierenovaties en investeringen in groene warmte (d.m.v. warmtepompen, zonneboilers en warmtenetten) nodig.

De vervanging van verwarmingssystemen op fossiele brandstoffen door milieuvriendelijke verwarmingssystemen zal de uiteindelijke energievraag in de bouwsector aanzienlijk verminderen. In het energiepact wordt vooropgesteld dat op lange termijn het aandeel fossiele energie stelselmatig afneemt, om volledig te verdwijnen in 2050, zodat er alleen nog gas en elektriciteit van duurzame oorsprong in het systeem aanwezig is. De doelstelling is om in 2050 de gebouwen niet meer te verwarmen met behulp van fossiele brandstoffen maar door gebruik te maken van hernieuwbare en koolstofarme technologieën⁴.

Doelstellingen tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad zet maximaal in op rationeel energiegebruik en duurzaam (ver)bouwen en dit in al de gebouwen die zij bezit of gebruikt. Energieneutraliteit moet daarbij worden nagestreefd, met een maximale inpassing van hernieuwbare en duurzame energietechnieken.

Evolutie van 2011 tot 2018

Jaar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Verbruik gemeentelijk patrimonium	651,03	651,03	651,03	651,03	651,03	651,03	633,66	511,18

Tabel 4 | Evolutie van het verbruik in MWh voor de sector gemeentelijke gebouwen (2011-2018)

Conclusie: het totale jaarlijkse verbruik van het gemeentelijk patrimonium **daalde** tussen 2011 en 2018 met **21,25 %**

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- het energieverbruik per gebouw wordt maandelijks doorgegeven en opgevolgd.
- er zijn kleine acties binnen de gemeente om te zorgen dat het personeel minder energie verbruikt. Bijvoorbeeld door elke avond de computerschermen af te zetten en dat men zorgt dat overal de lichten gedoofd worden.
- overgeschakeld naar 100% groene stroom

³Bron: voorontwerp Vlaams Klimaatbeleidsplan 2021-2030

⁴Bron: voorontwerp Vlaams Klimaatbeleidsplan 2021-2030

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 1 - Inzetten op monitoring en een planmatige aanpak

Acties

- Verbeteren van de kennis van het gemeentelijk patrimonium door het opvolgen van water- en energieverbruiken van de gebouwen. (E-lyse)
- Gebruik maken van de energieboekhouding en audits van Fluvius.
- Een globaal plan van aanpak opstellen voor al de gemeentelijke gebouwen waarbij een screening uitgevoerd wordt van de bestaande gebouwen op basis waarvan een energierenovatiestappenplan wordt opgesteld.
- Een duurzame vastgoedstrategie uitwerken voor het gemeentelijk patrimonium
- Binnen de technische dienst wordt een energieverantwoordelijke aangeduid die jaarlijks het energieverbruik van de eigen gebouwen opvolgt en het beleid adviseert in het nemen van maatregelen zodat de voetafdruk van de gemeentelijke gebouwen in 2025 lager ligt dan in 2019.

Maatregel 2 - De benuttingsgraad van de infrastructuur verbeteren

Acties

- Een circulaire herbestemming uitwerken voor niet-gebruikte gebouwen.
- Het beleidsvoornemen om de nieuwe buitenschoolse kinderopvang te integreren in de schoolgebouwen.

Maatregel 3 - Energiebesparend onderhoud van het gemeentelijk patrimonium

Acties

- De conditie van de gebouwen bewaken en een meerjarenplan voor onderhoud opmaken. (energiezorgplan)
- Regelmatig de regelingen van de technieken nakijken.
- Het beheer van installaties afstemmen op het gebruik van de gebouwen.

Maatregel 4 - Doorgedreven renovatie van gemeentelijke gebouwen

Acties

- Verhogen van de energie-efficiëntie en beperken van energieverlies van infrastructuur (bij renovatie beter isoleren als de normen voorschrijven)
- Ingaan op de ESCO werking van Fluvius.
- Bij kleine verbouwingen basis REG-maatregelen toepassen.
- Waterbesparende maatregelen invoeren in de bestaande gebouwen.
- De verouderde gasverwarmingsketels van de 18 sociale woningen aan de Dr. Vanweddingenlaan worden gefaseerd vervangen tegen 2023.
- We brengen het gebouw waarin het gemeenschapscentrum en de bibliotheek gehuisvest zijn naar de 21ste eeuw op vlak van duurzaamheid.
- Een relighting uitvoeren van de gemeentelijke gebouwen. We zetten vooral in op de nieuwbouw en het renoveren. Bij de overige doen we aan slim vervangen.

Maatregel 5 - Energiezuinige (ver)nieuwbouw van gemeentelijk patrimonium

Acties

- Bij nieuwbouw rekening houden met passief of BEN-normen (vanaf 2019 verplicht voor openbare gebouwen).
- Het streven van energieneutraliteit bij de renovatie van het NAC.

Maatregel 6 - Stimuleren van rationeel energie- en waterverbruik in gemeentelijke gebouwen

Acties

- Organiseren van sensibiliserende acties voor personeel.
- Organiseren van sensibiliserende acties voor bezoekers/gebruikers gemeentelijk patrimonium.
- Deelnemen aan Dikketruiendag en/of Wereldwaterdag.

Maatregel 7 - Inzetten op hernieuwbare energie

Acties

- Zonne-audits uitvoeren voor de gemeentelijke gebouwen.
- Jaarlijks PV-panelen voorzien op het openbaar patrimonium waar het interessant is om zo tegen 2025 30% van de eigen energiebehoeften op duurzame wijze te produceren.

Maatregel 8 - Kiezen voor energiezuinige materialen

Acties

- Een energiezuinige keuze maken bij de aankoop van elektrische toestellen en IT-apparatuur.
- Elektrische toestellen en IT-apparatuur gebruiken in de meest zuinige stand.
- De materialen van de uitleendienst energiezuiniger maken
- LED-verlichting bij de eindejaarsactie.

Verwachte reductie tegen 2030:

Met deze maatregelen en acties beoogt de stad Herk-de-Stad voor de sector gemeentelijke gebouwen, uitrusting en installaties een CO₂-reductie van **46,87** ton, en een energiebesparing van **260,41** MWh.

3.2.2. Tertiaire gebouwen, uitrusting en installaties

Toekomstvisie 2050:

In 2050 is het tertiair gebouwenpark volledig CO₂-neutraal voor verwarming, sanitair warm water, koeling en verlichting. Fossiele brandstoffen zullen volledig uitgefaseerd zijn.

Om dit doel te bereiken, is het belangrijk om de pijlen te richten op zowel de versnelde energetische renovatie van bestaande gebouwen, duurzame nieuwbouw, maximale inpassing van hernieuwbare en duurzame energietechnieken en rationeel energieverbruik in de tertiaire sector.

Toekomstgericht (ver)bouwen, met het oog op uiteindelijke klimaatneutraliteit van het gebouw moet als norm worden aangemoedigd. Gebouwen die nu gerenoveerd of nieuw gebouwd worden, gaan immers vaak decennia lang mee en voldoen bijgevolg best al aan meer vooruitstrevende energienormen. De Vlaamse Regering zette een standaard uit voor de verschillende gebouwtypes (o.a. kantoren, scholen) tegen 2021, namelijk bijna- energieneutraal (BEN).

Om de CO₂-uitstoot van de tertiaire sector naar beneden te krijgen, zal er ook gestreefd moeten worden naar een maximale inpassing van hernieuwbare en duurzame energietechnieken zoals PV-panelen, zonneboilers, warmtepompen, warmteopslag, warmtekrachtkoppeling, ... om in 2050 de gebouwen niet meer te moeten verwarmen met behulp van fossiele brandstoffen.

Inzetten op energie-efficiëntie en duurzame energievoorziening maakt ondernemingen niet alleen weerbaarder tegen stijgende energieprijzen en energiecrisissen, maar brengt ook andere voordelen met zich mee. Ondernemingen versterken zo ook automatisch hun concurrentiepositie en door het creëren van een klimaatvriendelijk imago verhoogt de marketingwaarde, de klantenbinding, de lokale en regionale inbedding van de onderneming of het bedrijf, ...

Doelstellingen tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad streeft er naar om haar tertiaire sector aan te moedigen tot en te ondersteunen bij het energetisch renoveren en/of duurzaam bouwen van haar gebouwen. Hiernaast wordt maximaal ingezet op de promotie van rationeel energie- en waterverbruik en een maximale inpassing van hernieuwbare en duurzame energietechnieken.

Evolutie van 2011 tot 2017

Jaar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
CO ₂ -uitstoot tertiaire sector	4.553	4.637	4.189	4.501	5.159	4.422	5.023

Tabel 5| Evolutie van de CO₂-emissies in ton voor de tertiaire sector (2011-2017).

Conclusie: de totale jaarlijkse CO₂-uitstoot van de tertiaire sector **steeg** tussen 2011 en 2017 met **10,32 %**. De CO₂-uitstoot vertoont in deze sector nog niet de verhoopte daling. We zullen dus zeker extra inspanningen moeten leveren om de vooropgestelde doelstellingen voor 2030 te behalen.

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- Een infoavond organiseren over energiezuinige renovatie en energie- en waterbesparingen.
- Scholen aanmoedigen om acties rond rationeel energie- en waterverbruik te organiseren.
- Scholen aanmoedigen om deel te nemen aan MOS.

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 9 - Sensibiliseren van de tertiaire sector voor monitoring en een planmatige aanpak Acties

- Aanmoedigen om het water- en energieverbruik van het gebouw op te meten.
- Promoten van de gratis energiescan voor KMO's van het Agentschap Innoveren & Ondernemen.

Maatregel 10 - Promoten van energiebesparend onderhoud van de gebouwen

Acties

- Organisaties en bedrijven informeren over en aanmoedigen tot een regelmatig nakijken van de regelingen van de technieken.
- Informeren over het afstemmen van het beheer van installaties op het gebruik van de gebouwen (bv. scholen).
- Subsidies aan sport- en jeugdverenigingen koppelen aan duurzaamheid

Maatregel 11 - Promoten van en ondersteunen bij een doorgedreven renovatie van gebouwen en kleinere besparende maatregelen

Acties

- Stimuleren van een duurzame renovatie van handelspanden en horecazaken.
- Promotie maken voor de premies van de Vlaamse Overheid en de netbeheerder.
- Een infoavond organiseren over energiezuinige renovatie en energie- en waterbesparingen.
- Promotie maken voor een doorgedreven relighting.
- Voorzien van begeleiding voor de uitvoering van maatregelen zoals overschakelen naar ledverlichting, plaatsen van radiatorfolie, aankoop energiezuinige apparaten, plaatsen tochtstrippen, plaatsen van kranen met een drukknop/sensor, ... in jeugdlokalen en sportverenigingen.
- We verankeren geleidelijk aan de duurzaamheidsprincipes in de nieuwe en vernieuwde gemeentelijke subsidiereglementen en stimuleren op die manier duurzaam gedrag bij verenigingen en clubs

Maatregel 12 - Promoten van energiezuinige en duurzame nieuwbouw

Acties

- Promoten van bouwen volgens de BEN-principes.
- Organiseren van een infomoment voor organisaties en bedrijven rond energiezuinig bouwen (biomassa, warmtekrachtkoppeling, isolatie, ...).

Maatregel 13 - Promoten van hernieuwbare energie

Acties

- Promotie maken voor de zonnekaart en het plaatsen van PV-panelen.
- Verspreiden van goede voorbeelden onder de noemer "lokale helden voor globale doelen.
- Promoten van de Vlaamse energielening voor culturele en jeugdinfrastructuur voor de aanleg van PV-panelen.

Maatregel 14 - Stimuleren van rationeel energie- en waterverbruik

Acties

- Promotie maken voor REG-campagnes (POM, Cedubo, ...).
- Horecazaken stimuleren om efficiënt om te gaan met (terras)verwarming.
- Sensibiliserende acties rond lichthinder opzetten en lichtreclame terugdringen.
- Scholen aanmoedigen om acties rond rationeel energie- en waterverbruik te organiseren.
- Scholen aanmoedigen om deel te nemen aan MOS.
- Organiseren van een campagne over klimaatvriendelijk gedrag naar jeugd- en/of sportverenigingen, scholen, ...

Maatregel 15 - Een gericht beleid voeren rond duurzame bedrijventerreinen

Acties

- Maximaal inzetten op reconversie, verdichting, herstructurering, hergebruik en parkmanagement van bestaande bedrijventerreinen.
- Beroep doen op de ondersteuning van POM Limburg voor o.a. het stimuleren van de samenwerking tussen bedrijven op een bedrijventerrein rond uitwisseling van restwarmte, duurzaam woon-werkverkeer, autodelen, ... en het ontwikkelen of revitaliseren van een bedrijventerrein.
- Onder de noemer "lokale helden voor globale doelen" zetten we tweejaarlijks bedrijven die concrete duurzaamheidsmaatregelen nemen in de kijker.

Verwachte reductie tegen 2030:

Met deze maatregelen en acties beoogt de gemeente voor de sector tertiaire gebouwen, uitrusting en installaties een CO₂-reductie van **1821** ton en een energiebesparing van **10.116** MWh.

3.2.3. Residentiële gebouwen

Toekomstvisie 2050:

In 2050 zijn woningen bijna-energie neutraal en stoten geen netto CO₂ meer uit. Woningen worden niet meer verwarmd op basis van stookolie en aardgas.

Wonen gebeurt hoofdzakelijk in dorps- en stadskernen (kernversterking).

Om de ambitieuze klimaatdoelstellingen te halen, moet de CO₂-uitstoot van gebouwen zo goed als volledig verdwijnen. Ongeveer een derde van de woningen in Vlaanderen is meer dan zestig jaar oud. Verouderde huizen scoren vaak slecht op vlak van energieverbruik en dus CO₂-uitstoot. Volgens het Renovatiepact moeten tegen 2050 alle Vlaamse woningen een E-peil (energieprestatiepeil) van 60 of lager hebben. 97% van de drie miljoen woningen in Vlaanderen haalt anno 2018 dit niveau niet. Om deze doelstelling te halen, moeten jaarlijks bijna 94.000 woningen grondig gerenoveerd of gesloopt en opnieuw opgebouwd worden⁵.

Er zal dus een geïntegreerd beleid nodig zijn dat de beleidsniveaus overschrijdt en bovendien verder gaat dan sensibiliseren, verleiden (via bv. subsidies) of overtuigen. Een transitie naar een **ander**

⁵ Bron: BBL InZicht 12/12/2018

woonbeleid, kernversterking en een **sterk verhoogde renovatiegraad** dringt zich op. Bijna-energie neutrale woningen (BEN) moeten de norm worden, zowel voor nieuwbouw (verplicht vanaf 2021) als verbouwingen. Nieuwbouw en grondige verbouwingen worden enkel toegelaten in dorps- en stadkernen of bij mobiliteitsknooppunten (zie ook sector Ruimtelijke Ordening). Woningen worden niet meer verwarmd met behulp van fossiele brandstoffen maar door gebruik te maken van hernieuwbare en koolstofarme technologieën.

De omzwaai naar een ander woonbeleid verloopt traag: in Vlaanderen wordt jaarlijks 1% van de gebouwen vervangen⁶. Na 50 jaar betekent dit echter wel dat de helft van de gebouwen vervangen is. Dit schept dus ook mogelijkheden!

De stad Herk-de-Stad wil de komende decennia alvast haar steentje bijdragen om de renovatiegraad in de gemeente sterk te doen stijgen en zo de energievraag van haar woningbestand drastisch te verlagen en duurzaam en klimaatbestendig te vernieuwen. Door hun woning grondig te renoveren, zullen onze inwoners genieten van meer comfort, gezonde binnenlucht en een aanzienlijke besparing op hun energiefactuur.

Een flankerend beleid voor sociale doelgroepen is nodig opdat iedereen van een betaalbare energiezuinige, comfortabele woning kan genieten.

Doelstellingen tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad zet in op vergaande renovaties met een doorgedreven energiebesparing en een versnelling van de vernieuwingsgraad van haar residentiële gebouwen.

De gemeente zet sterk in op kernversterking om de verdere versnippering en verspreiding van de bebouwing tegen te gaan.

Evolutie van 2011 tot 2017

Jaar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
CO ₂ -uitstoot huishoudens	24.101	21.611	24.562	22.615	22.101	22.280	20.707

Tabel 6 | Evolutie van de CO₂-emissies in ton voor de sector residentiële gebouwen (2011-2017).

Conclusie: de totale jaarlijkse CO₂-uitstoot van de residentiële gebouwen **daalde** tussen 2011 en 2017 met **14,08 %**. Je ziet aan de evolutie van de CO₂-uitstoot dat er al waardevolle inspanningen geleverd werden, maar we moeten een tandje bijsteken om de vooropgestelde doelstelling van 2030 te behalen

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- Een woonloket “Wonen in West-Limburg” waar burgers worden begeleid met de aanvragen van subsidies.
- Infoavonden over energiebesparende maatregelen, duurzaam renoveren en isoleren.
- Een uitgebouwd woonloket waarin o.a. volgende informatie gecentraliseerd aangeboden wordt: premies, energielening, DuwolimPlus-lening, bouwteams, bouwen en renoveren volgens de BEN-principes...

⁶ Bron: Leo Van Broeck, Vlaamse Bouwmeester

- Het woonloket bekend maken bij al de bewonersgroepen via een mix aan communicatiekanalen.
- Promoten en financieel ondersteunen van het duurzaam bouwadvies van Dubolimburg.
- Aanmoedigen om vergaande renovaties maximaal te combineren met hernieuwbare energietoepassingen.
- Inwoners actief leiden naar bestaande initiatieven van renovatiebegeleiding.
- Benutten van leegstand in de kern door het inventariseren van leegstand en het voeren van een stimulerend/sanctionerend beleid, het stimuleren van wonen boven winkels, het opdelen van onderbenutte woningen, ...

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 16 - Inzetten op een planmatige aanpak van het woonbeleid

Acties

- Identificeren van de oudste en meest verwaarloosde gebouwen om actie aan te moedigen.
- Werken aan een geïntegreerde en dienstoverschrijdende aanpak van het woonbeleid.

Maatregel 17 - Rationeel energieverbruik van de inwoners

Acties

- Organiseren van workshops energiebesparing voor kansengroepen.

Maatregel 18 - Inzetten op een collectieve aanpak

Acties

- Actief op zoek gaan naar mogelijke locaties voor collectieve (wijk)renovatie.
- De BENOvatiecoach en burenpremie promoten.

Maatregel 19 - Stimuleren van compacter wonen en bouwen en nieuwe gedeelde woonvormen (zie ook 3.2.9. Andere - Ruimtelijke ordening)

Acties

- Onderzoeken en ondersteunen van (pilot)projecten rond nieuwe woonvormen zoals kangoeroewonen, cohousing, woningruil, ...
- Partners zoeken om leegstaande en oude gebouwen een nieuwe invulling te geven door bv. te kiezen voor nieuwe woonvormen zoals cohousing, stapelwoningen, tweegezinswoningen, ...
- Kiezen voor hogere bouwdichtheden

Maatregel 20- Inzetten op een transitie naar kernversterking (zie ook 3.2.9. Andere - Ruimtelijke ordening)

Acties

- Samen met de dienst ruimtelijke ordening en mobiliteit een locatiebeleid (waar wel, waar niet bouwen) en een strategische visie rond kernversterking uitbouwen.

Maatregel 21 - Inzetten op stedenbouwkundige aspecten

Acties

- Evalueren van stedenbouwkundige voorschriften zodat collectief wonen/bouwen, kernverdichting, inbreidingsgerichte projecten, ... mogelijk worden.

Verwachte reductie tegen 2030:

Met deze maatregelen beoogt de gemeente voor de sector residentiële gebouwen een CO₂-reductie van **9640,4** ton en een energiebesparing van **45.976,8** MWh.

3.2.4. Transport

Toekomstvisie 2050:

In 2050 is de CO₂-uitstoot van transport sterk gedaald tot bijna nul door een transitie naar slimme en duurzame mobiliteit. Verplaatsingen met zacht, gedeeld of elektrisch vervoer, aangedreven door 100% hernieuwbare energie, zijn de norm. Het aantal benodigde voertuigen en het grondstoffenverbruik zijn afgenomen dankzij de uitbreiding van mobiliteitsdiensten.

De transportsector is één van de sectoren die het meest CO₂ uitstoten. De uitdagingen voor deze sector zijn dan ook enorm. De noodzakelijke drastisch daling van de uitstoot door transport vraagt om een **grondige transitie van ons mobiliteitssysteem** naar een duurzaam systeem.

Om een verandering in het mobiliteitsbeleid te realiseren, is **ruimtelijke planning** van cruciaal belang. Een goede ruimtelijke ordening zal de vervoersvraag immers doen dalen zonder verlies van welvaart en comfort.

Dit kan gebeuren door verkeersgenererende functies te koppelen aan het openbaar vervoersnetwerk en het fietsnetwerk (**mobilitetsknooppunten**). Bij de (her)aanleg en organisatie van gemeentelijke wegen en openbare ruimten zal de gemeente voorrang moeten geven aan voetgangers, fietsers en gedeelde elektrische mobiliteit (STOP-principe). Ook een verbetering van de fietsinfrastructuur en het aanbod van het openbaar vervoer zijn daarbij belangrijk.

De transitie naar nieuwe voertuigen, die minder of niet meer afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen, zal ook een belangrijk aandeel hebben in de reductie van de CO₂-uitstoot door transport. Voor verplaatsingen die met de wagen gebeuren, wordt gekeken naar een wagenpark met een lage of nuluitstoot. Een evolutie naar **elektrische wagens** is gaande en noodzakelijk. Voertuigen worden daarbij aangedreven door hernieuwbare energie. Elektrische wagens zijn efficiënter en verbruiken minder energie dan fossiele wagens. Gemeenten kunnen deze overgang versnellen door te investeren in een slim laadnet en door de uitbouw ervan te stimuleren.

Inzetten op gedeeld gebruik van voertuigen en het aanbieden van 'Mobility As A Service' (reizigers maken gebruik van mobiliteitsdiensten van een aanbieder in plaats van eigen vervoer) zijn ook belangrijke strategieën om de CO₂-uitstoot van transport te reduceren.

Doelstellingen tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad heeft een belangrijke voorbeeldfunctie en streeft er naar om de mobiliteit van haar ambtenaren en schepenen te verduurzamen door het optimaliseren van het wagenpark, het verminderen van het aantal voertuigkilometers voor zowel woon-werkverplaatsingen als dienstverplaatsingen en een verbetering van de milieukeurmerken van de vloot en de gebruikte brandstoffen.

De gemeente streeft naar **40 %** minder CO₂-uitstoot door een verbetering van de milieukeurmerken van het eigen wagenpark.

De gemeente streeft naar **40 %** minder CO₂-uitstoot door een vermindering van het aantal voertuigkilometers voor dienstverplaatsingen en woon-werkverplaatsingen van het eigen personeel.

De stad Herk-de-Stad streeft ernaar om het aantal voertuigkilometers voor personenvervoer en voor goederenvervoer op haar grondgebied te verminderen. Hiertoe wil ze maximaal inzetten op zacht, gedeeld en elektrisch vervoer.

Evolutie van 2011 tot 2017

Jaar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
CO ₂ - uitstoot transport	17.261	17.211	17.051	17.246	24.780	23.181	23.069

Tabel 7 | Evolutie van de CO₂-emissies in ton voor de sector transport (2011-2017).

Conclusie: de totale jaarlijkse CO₂-uitstoot van het openbaar, particulier en commercieel vervoer zou **gestegen zijn** tussen 2011 en 2017 met **33,65 %**. Dit zou te maken kunnen hebben met de drukke verbindingswegen die op ons grondgebied lopen. Maar de juistheid van deze cijfers hebben wij onze bedenkingen. Zoals hierboven te zien is er tussen het jaar 2014-2015 een stijging van de uitstoot met maar liefst 50 %. Aangezien er geen meetpunten voor verkeer op ons grondgebied aanwezig zijn, vragen we dan ook af op welke parameters deze cijfers zijn gebaseerd.

Bij de globale CO₂-uitstoot hebben wij al aangegeven dat indien er geen uitsluitel komt over de juistheid van de aangeleverde cijfers wij een aanpassing van de cijfers van onze nulmeting zullen doen.

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- korte dienstverplaatsingen met de fiets stimuleren, carpoolen stimuleren
- fietsvergoeding
- elektrische laadpalen op verschillende locaties in de gemeente
- aanleg en onderhoud van fietspaden
- Stimuleren van personeelsleden om te carpoolen voor zowel dienstverplaatsingen als voor woon-werkverplaatsingen. Investeren in het fietsvriendelijker maken van de gemeente door bv. de aanleg van fietspaden, het verbreden van bestaande fietspaden, aanleggen van fietsstraten, veilige fietsoversteekplaatsen, ...
- Inzetten op veiligheid en goed dagdagelijks onderhoud van de fietspaden.
- Inventariseren van trage wegen en opmaken van een tragewegenplan.

- (Her)openen van trage wegen.
- Veilige oversteekplaatsen op de N2
- In de parkeernorm wordt een minimumnorm aantal fietsparkeerplaatsen opgenomen.
- De schoolomgeving op zo'n manier inrichten dat autogebruik tot aan de schoolpoort ontmoedigd wordt naar het voorbeeld van wat er al gerealiseerd is in Scholen.
-

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 22 - Werk maken van een duurzaam gemeentelijk mobiliteitsplan

Acties

- Een visie uitwerken en het gemeentelijk mobiliteitsplan aanpassen met aandacht voor nieuwe, duurzame mobiliteitsvormen zoals elektrische fietsen, gedeelde wagens, elektrische wagens, ...
- Hanteren en stimuleren van het STOP-principe (eerst stappen, dan trappen, vervolgens openbaar vervoer en dan pas personenvervoer).

Maatregel 23 - Stimuleren en faciliteren van een duurzaam verplaatsingsgedrag in het kader van woon-werkverkeer en dienstverplaatsingen van het gemeentelijk personeel

Acties

- Stimuleren van het personeel voor duurzaam woon-werkverkeer door een verhoging van de fietsvergoeding
- Organiseren van sensibiliserende acties rond duurzame mobiliteit zoals bv. een autoluwe werkdag.
- Stimuleren van duurzame dienstverplaatsingen van het personeel door o.a. , dienstfietsen, extra vergoeding carpoolen bij dienstverplaatsing, tickets voor openbaar vervoer

Maatregel 24 - Realiseren van een klimaatvriendelijker gemeentelijk wagenpark

Acties

- Bijhouden van een actueel overzicht van de milieuvriendelijkheid van het gemeentelijk wagenpark.
- Opmaken van criteria voor de aankoop van nieuwe voertuigen
- Kiezen voor elektrische en/of hybride dienstwagens.
- Herkenbaar maken van de milieuvriendelijke dienstvoertuigen.
- Voorzien van elektrische laadpalen bij gemeentelijke gebouwen.
- We onderzoeken de mogelijkheden van autodelen waarbij het gemeentebestuur voor een verzekerde afname zorgt, maar dezelfde voertuigen beschikbaar zijn voor Herkenaren.

Maatregel 25 - Stimuleren van inwoners, bedrijven, scholen, ... voor een duurzaam verplaatsingsgedrag

Acties

- Bij grote evenementen voldoende aanbod aan openbaar vervoer en fietsenstallingen voorzien en hierover communiceren.
- Stimuleren van het gebruik van de fiets door bv. het organiseren van fietsgraveersessies in samenwerking met de politie.

- Stimuleren van scholen om werk te maken van duurzame mobiliteit door bv. het ondersteunen van de opmaak van schoolbereikbaarheidskaarten, hen op te roepen tot deelname aan initiatieven als Sam de Verkeerssling en Strapdag, ...
- Stimuleren van de scholen om een provinciale Mobilim-subsidie aan te vragen.
- Stimuleren van scholen om deel te nemen aan de autoluwe schooldag.
- Organiseren van sensibiliserende acties rond duurzame mobiliteit naar jeugd-, sport-, ... verenigingen.
- Trajectcontrole op Sint-Truidersteenweg

Maatregel 26 - Uitwerken van een ambitieus fietsbeleid

Acties

- Zorgen voor een fietsveilige schoolomgeving (schoolstraat, fietsstraat, veilige fietspaden, zebropaden, inzetten van wijkagent, ...).
- Werk maken van fietsdiefstalpreventie.
- (Elektrische) deelfietsen ter beschikking stellen voor het gemeentepersoneel (die ook door de bevolking kunnen gebruikt worden).
- Investeren in het fietsvriendelijker maken van de gemeente door bv. de aanleg van fietspaden, het verbreden van bestaande fietspaden, aanleggen van fietsstraten, fietssuggestiestroken, veilige fietsoversteekplaatsen, ...
- We investeren jaarlijks in voorzieningen voor de zwakke weggebruiker.
- We ontsluiten trage wegen waarbij we focussen op die trage wegen die bijdragen tot een fiets—en wandelvriendelijke ontsluiting van gebieden.

Maatregel 27 - Uitwerken van een ambitieus voetgangersbeleid

Acties

- Aanleggen van voetgangersdoorsteken.
- Zorgen voor een goed onderhoud van de trage wegen.
- Aanleggen van nieuwe trage verbindingen bij nieuwe woonontwikkelingen.
- We ontsluiten trage wegen waarbij we focussen op die trage wegen die bijdragen tot een fiets—en wandelvriendelijke ontsluiting van gebieden.
- We investeren jaarlijks in voorzieningen voor de zwakke weggebruiker

Maatregel 28 - Uitwerken van een ambitieus beleid rond openbaar vervoer

Acties

- Via de vervoersregioraad In gesprek gaan met de openbare vervoersmaatschappijen over het aanbod aan openbaar vervoer en de 'missing links'.
- Onderhandelen met De Lijn over een bushalte aan de scholen en een goede dienstregeling.
- Afstemmen van de (eind)uren van culturele activiteiten op de uren van het openbaar vervoer.

Maatregel 29 - Uitwerken van een aangepast parkeerbeleid

Acties

- Voorzien van parkeerplaatsen voor deelmobiliteit.
- Verderzetten van het restrictief parkeerbeleid in het centrum.
- Voorzien van voldoende overdekte en beveiligde fietsenstallingen op strategische plaatsen zoals aan mobipunten, druk bezochte openbare gebouwen, drukke winkelstraten, ...

- Stimuleren of verplichten van privé-instellingen om voldoende degelijke fietsenstallingen te voorzien.
- Voorzien van voldoende beveiligde fietsenstallingen bij evenementen.
- Het station van Schulen omvormen tot een mobipunt.

Maatregel 30 - Inzetten op kernversterking om de afhankelijkheid van de auto af te bouwen (zie ook 3.2.9. Andere - Ruimtelijke Ordening)

Acties

- Uitwerken van een locatiebeleid (waar wel, waar niet bouwen) en een strategische visie rond kernversterking samen met de diensten ruimtelijke ordening en huisvesting, bouwen en wonen.
- Geen open ruimte aansnijden maar streven naar afbakening en verdichting.
- Het creëren van een veilige schoolomgeving. Dit door het invoeren van schoolstraten en het verbod op parkeren.

Maatregel 31- Inzetten op een autoluw centrum

Acties

- Organiseren van een autoluwe zondag.

Maatregel 32 - Stimuleren van de transitie naar milieuvriendelijke en elektrische mobiliteit

Acties

- Samenwerken met netbeheerder of privésector voor het plaatsen van laadinfrastructuur.
- Parkeerplaatsen reserveren voor elektrische wagens (laadplekken).

Maatregel 33 - Stimuleren van gedeelde mobiliteit

Acties

- De mogelijkheden van een autodeelplan onderzoeken.
- Zodra er een deelautovorm naar Herk-de-Stad komt, hier ook gebruik van maken voor dienstverplaatstingen.
- Voorzien van standplaatsen voor deelauto's, bv. aan mobipunten.
- (Elektrische) deelfietsen ter beschikking stellen voor het gemeentepersoneel die ook door de bevolking kunnen gebruikt worden.

Maatregel 34 - Stimuleren van klimaatvriendelijk rijden

Acties

- Organiseren van een cursus ecologisch rijden.
- Bedrijven stimuleren om een opleiding rond ecologisch rijden te organiseren.
- Stimuleren van het meten van de bandenspanning.

Verwachte reductie tegen 2030:

Met deze maatregelen en acties beoogt de gemeente voor de sector transport een CO₂-reductie van **6904,4** ton en een energiebesparing van **27.287,2** MWh.

3.2.5. Openbare verlichting

Toekomstvisie 2050:

Transitie naar een slim aangestuurde, energiezuinige openbare verlichting.

In 2016 was slechts 2,3 % van de openbare lichtpunten van steden en gemeenten voorzien van ledlampen⁷. Een transitie naar een slim aangestuurde, energiezuinige openbare verlichting biedt bijgevolg nog heel wat potentieel voor een reductie van de CO₂-uitstoot van de gemeente.

Hierbij is er nood aan het opstellen van investeringsprogramma's voor de aanleg van slim gestuurde energiezuinige openbare verlichting door de gemeenten. Voor lokale besturen kan dit een besparing tot 32 miljoen euro per jaar opleveren. Daarnaast moet bij de vervangingsprogramma's de optie bekeken worden om op bepaalde plaatsen (zoals in parken of langs verbindingswegen) de verlichting te doven of te dimmen, en dit in overleg met de bewoners.

De netbeheerder Fluvius verzorgt de openbare verlichting in alle Limburgse gemeenten. De gemeenten bepalen waar er verlichting komt en kunnen hiervoor kiezen uit een standaardcatalogus. Een voorbereidende studie, de uitvoering en het onderhoud gebeuren door de netbeheerder. De netbeheerder volgt zeer nauw de nieuwe evoluties en de reglementering in de lichtwereld op. Prioriteiten zijn het doven en het dimmen van de lichten en de nieuwe mogelijkheden met betrekking tot ledlampen/-armaturen.

Doelstelling tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad streeft naar een energiebesparing van **40 %** bij de openbare verlichting.

Evolutie van 2011 tot 2017

Jaar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
CO ₂ -uitstoot openbare verlichting	164	153	154	151	151	148	159

Tabel 8| Evolutie van de CO₂-emissies in ton voor de sector openbare verlichting (2011-2017).

Conclusie: de totale jaarlijkse CO₂-uitstoot van de openbare verlichting **daalde** tussen 2011 en 2017 met **3,05 %**. De CO₂-uitstoot vertoont in deze sector nog niet de verhoopte daling. We zullen dus zeker extra inspanningen moeten leveren om de vooropgestelde doelstellingen voor 2030 te behalen.

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- Zorgen voor ledverlichting in straten met verouderde lichtpunten.

⁷Bron: Memorandum voor de Vlaamse verkiezingen 2019, BBL.

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 35 - Sensibiliseren rond verlichting en lichthinder

Acties

- Deelnemen aan de Nacht van de Duisternis.
- Deelnemen aan Earth Hour.

Maatregel 36 - Inzetten op energiezuinige verlichting

Acties

- Voorzien van slim aangestuurde openbare ledverlichting bij de (her)aanleg van nieuwe straten.
- Verlichting enkel plaatsen daar waar het echt noodzakelijk/wenselijk is.
- Overschakelen naar ledverlichting voor sfeer- en feestverlichting.
- Zorgen voor energiezuinige en lichthinderbepenkende verlichting van monumenten.
- Opvolgen en uitvoeren van evoluties inzake intelligente openbare verlichting.

Maatregel 37 - Inzetten op doven en dimmen van verlichting

Acties

- Sfeer-, feest- en monumentenverlichting enkel tussen bepaalde uren laten branden (bv. van 17u. tot 24u.).
- Samen met de netbeheerder bekijken waar en volgens welk regime lichtpunten gedoofd kunnen worden.
- Samen met de netbeheerder bekijken waar lichtpunten gedimd kunnen worden.

Verwachte reductie tegen 2030:

Met deze maatregelen en acties beoogt de gemeente voor de sector openbare verlichting een CO₂-reductie van **65,6** ton en een energiebesparing van **354,4** MWh.

3.2.6. Industrie

Toekomstvisie 2050:

Transitie naar een koolstofneutrale industrie door een combinatie van procesverbetering en energie-efficiëntie.

In de industriële sector zullen **energie-efficiëntie en procesverbetering**, door het gebruik van de best beschikbare technieken en het nuttig aanwenden van reststromen, een verdere uitstootverlaging mogelijk maken.

Energetisch renoveren, duurzame nieuwbouw, rationeel energieverbruik, energiemanagement, maximale inpassing van hernieuwbare en duurzame energietechnieken zoals PV-panelen, warmtepompen, warmteopslag, warmtekrachtkoppelinginstallaties, ... en de uitfasering van fossiele brandstoffen zullen aangewend moeten worden om de energie-efficiëntie tot het maximum op te drijven.

Ook op het niveau van bedrijventerreinen moet er gestreefd worden naar samenwerking, gericht op het verminderen van het energieverbruik, het gebruik van reststromen (o.a. warmte) en het produceren van hernieuwbare energie.

Daarnaast moeten bedrijven hun processen optimaliseren en hun nutsvoorzieningen rationaliseren op energetisch vlak.

Sectoren die niet binnen het werkingsveld en beleid van de gemeente vallen, moeten niet in rekening gebracht worden voor het Burgemeestersconvenant. Een voorbeeld hiervan zijn de Europese ETS bedrijven. Deze krijgen via een Europees emissiehandelssysteem emissierechten toegewezen. In de provincie Limburg zijn er 34 ETS-bedrijven. In de stad Herk-de-Stad zijn er 0 ETS-bedrijven.

Doelstellingen tegen 2030:

- de stad Herk-de-Stad stelt zich als doel om haar bedrijven aan te moedigen tot de transitie naar energie-efficiënte bedrijven.
- de gemeente streeft naar de ontwikkeling van duurzame, klimaatvriendelijke bedrijventerreinen.

Evolutie van 2011 tot 2017

Jaar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
CO ₂ -uitstoot Industrie (niet-ETS)	1.621	1.710	2.626	2.932	1.807	1.642	1.626

Tabel 9| Evolutie van de CO₂-emissies in ton voor de sector industrie (niet-ETS) (2011-2017).

Conclusie: de totale jaarlijkse CO₂-uitstoot van de industrie (niet-ETS) **steeg** tussen 2011 en 2017 met **0,31 %**.

De CO₂-uitstoot vertoont in deze sector nog niet de verhoopte daling. We zullen dus zeker extra inspanningen moeten leveren om de vooropgestelde doelstellingen voor 2030 te behalen.

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- stimuleren van duurzame renovatie van handelspanden

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 38 - Stimuleren van 'monitoring en optimalisatie van energie' bij industrie

Acties

- Promoten van de gratis energiescan voor KMO's van het Agentschap Innoveren & Ondernemen.

Maatregel39- Inzetten op energiezuinige industriegebouwen

Acties

- Organiseren van een infomoment voor bedrijven rond energiezuinige renovatie en/of nieuwbouw van industriegebouwen.
- Promoten van bouwen volgens de BEN-principes.

Maatregel 40 - Inzetten op hernieuwbare energie

Acties

- Organiseren van een infomoment voor bedrijven rond hernieuwbare energie (, , PV-panelen, ...).
- Stimuleren van de toepassing van hernieuwbare energie.
- Verspreiden van goede voorbeelden onder de noemer "lokale helden voor globale doelen".
- Een bezoek aan voorbeeldbedrijven(terreinen) organiseren.

Maatregel 41 - Inzetten op klimaatvriendelijke processen en nieuwe technologieën

Acties

- Promoten van de ecologiepremie+ van het Agentschap Innoveren & Ondernemen. Met deze premie stimuleert de Vlaamse Overheid ondernemingen om hun productieproces milieuvriendelijk en energiezuinig te organiseren.
- Promoten van de strategische ecologiesteun van het Agentschap Innoveren & Ondernemen, een premie voor niet standaardiseerbare, ecologische investeringen.
- Promotie maken voor Clean Tech via bv. een infoavond, georganiseerd bezoek aan Greenville, ...
- Onder de noemer "lokale helden voor globale doelen" zetten we tweejaarlijks bedrijven die concrete duurzaamheidsmaatregelen nemen in de kijker.

Maatregel 42 - Stimuleren van rationeel energieverbruik

Acties

- Promotie maken voor REG-campagnes (POM, ...) naar bedrijven.

Maatregel 43 - Een gericht beleid voeren rond duurzame bedrijventerreinen

Acties

- Maximaal inzetten op reconversie, verdichting, herstructurering, hergebruik en parkmanagement van bestaande bedrijventerreinen.
- Aan duurzaam parkmanagement van de industrie-/bedrijventerreinen doen.

Verwachte reductie tegen 2030:

Met deze maatregelen en acties beoogt de gemeente voor de sector industrie een CO₂-reductie van **648,4** ton en een energiebesparing van **3.229,6** MWh.

3.2.7. Lokale productie hernieuwbare energie (elektriciteit en warmte- /koudeproductie

Toekomstvisie 2050:

Transitie naar een maximaal zelfvoorzienend energiesysteem op basis van hernieuwbare elektriciteit en groene (rest)warmte. Uitfasering van fossiele brandstoffen (stookolie, gas).

Tegen 2050 moet het volledige energieverbruik in gebouwen, transport, landbouw en industrie uit hernieuwbare bronnen komen. Warmtenetten zorgen voor groene warmte op wijkniveau. Mede daardoor kunnen in Vlaanderen de broeikasgasemissies enorm dalen. Hernieuwbare elektriciteit en groene warmte moeten de energievraag dekken. De inzet van biomassa wordt beperkt tot een hoeveelheid die duurzaam beschikbaar is.

Door de uitbouw van een zekere, betaalbare, veilige en duurzame energieproductie op basis van 100% hernieuwbare energiebronnen, die bovendien zoveel mogelijk lokaal geproduceerd worden, winnen we aan autonomie. Energiecoöperaties kunnen hierbij een belangrijke rol spelen.

Met ongeveer 85% van het huishoudelijk energieverbruik dat naar verwarming gaat en meer dan 90% van de huishoudens die daarvoor gas of stookolie gebruiken, is er nog heel wat werk aan de winkel in de transitie naar **groene warmte**. Om een nuluitstoot van CO₂ te bereiken, zullen tussen nu en 2050 jaarlijks zo'n 100.000 huishoudens hun warmtevoorziening moeten vergroenen⁸. Om dit alles mogelijk te maken, moet de totale energievraag sterk worden teruggebracht door **energiebesparing** en **efficiëntiewinsten** in alle sectoren (Trias Energetica). Ze moet ook **slimmer gestuurd** worden, waarbij lokale productie en consumptie beter in evenwicht komen.

Slimme netten of smart grids zijn cruciaal om het hoofd te kunnen bieden aan de nieuwe ontwikkelingen in het energielandchap. Slimme netten zijn elektriciteits- en aardgasnetten die optimaal gebruik maken van nieuwe technologieën en slimme elektronica waardoor ze actief meet- en aanstuurbaar zijn. Ze vergemakkelijken de integratie van hernieuwbare energie en het bijhorende tweerichtingsverkeer van elektriciteit (van de producent naar de consument en omgekeerd) en vermijden heel wat investeringen in kabels en cabines.

Een intelligent net bevat naast een energienet ook **slimme meters** en controllers die op afstand uitgelezen en aangestuurd kunnen worden, en een communicatie- en verwerkingseenheid. Typisch voor een slim net is dat zowel de energie- als informatiestroom bidirectioneel is. Het doel van zo'n net is om gas of elektriciteit zo efficiënt mogelijk te gebruiken en te produceren, waarbij de gebruikers energiediensten aangeboden krijgen tegen een zo laag mogelijke kost, met een hoge betrouwbaarheid en op milieuvriendelijke wijze. Slimme netwerken en slimme meters verhogen de

⁸Bron: Memorandum voor de Vlaamse verkiezingen 2019, BBL

energie-efficiëntie, ze integreren verschillende (fluctuerende) hernieuwbare energiebronnen volgens het principe van bevoorradingszekerheid en interactie met slimme meters informeert gebruikers over hun persoonlijk energiegebruik.

De **technologie van hernieuwbare energie** is in volle ontwikkeling. Op dit moment is het onmogelijk te voorspellen welke doorbraken er tegen 2050 verwacht kunnen worden. Afhankelijk van welke doorbraken er zijn, kunnen deze nieuwe technologieën op grondgebied van de gemeente ingezet worden. Proefprojecten of ondersteuning van onderzoek naar deze technologieën behoort ook tot mogelijke acties.

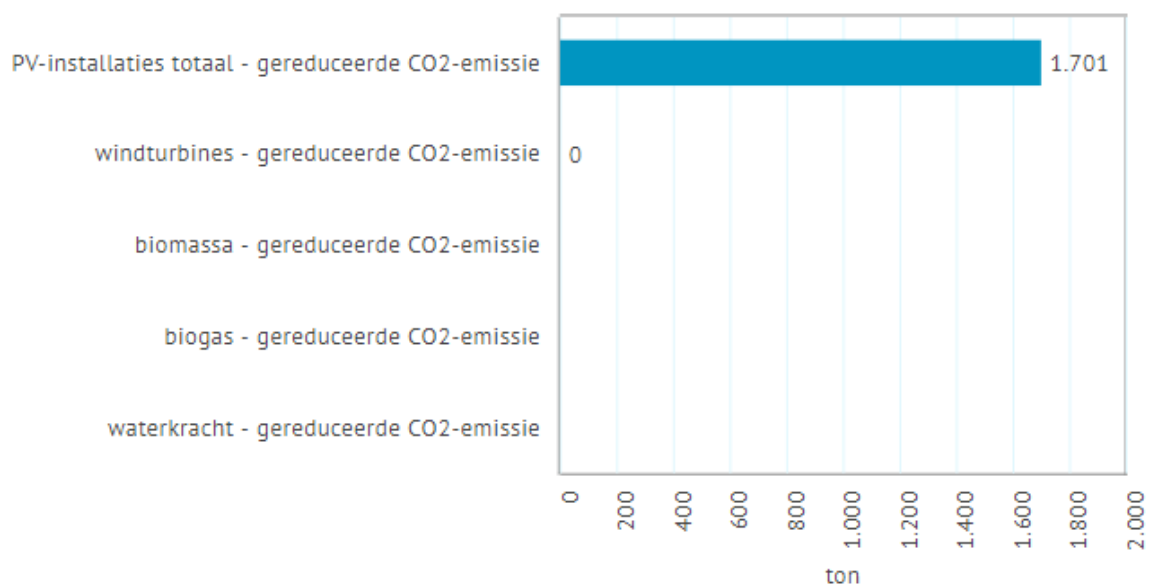
Doelstellingen tegen 2030:

- de stad Herk-de-Stad stimuleert de lokale productie van hernieuwbare energie (zonne-energie, windenergie, biomassa, geothermie, water) door haar inwoners, organisaties en bedrijven en geeft zelf het goede voorbeeld;
- **30 %** van het elektriciteitsverbruik van de gemeente zelf is afkomstig van HE;
- de stad Herk-de-Stad ondersteunt en bevordert de ontwikkeling van warmtenetten op haar grondgebied.

Energiebesparing komt hierbij op de eerste plaats.

Evolutie van 2011 tot 2017

Onderstaande figuur geeft aan hoeveel CO₂-uitstoot vermeden wordt door de productie van hernieuwbare elektriciteit op het grondgebied van de stad Herk-de-Stad. Enkel installaties kleiner dan 20 MW zijn meegenomen. De productie van groene warmte en de recuperatie van restwarmte zitten niet mee in deze cijfers.

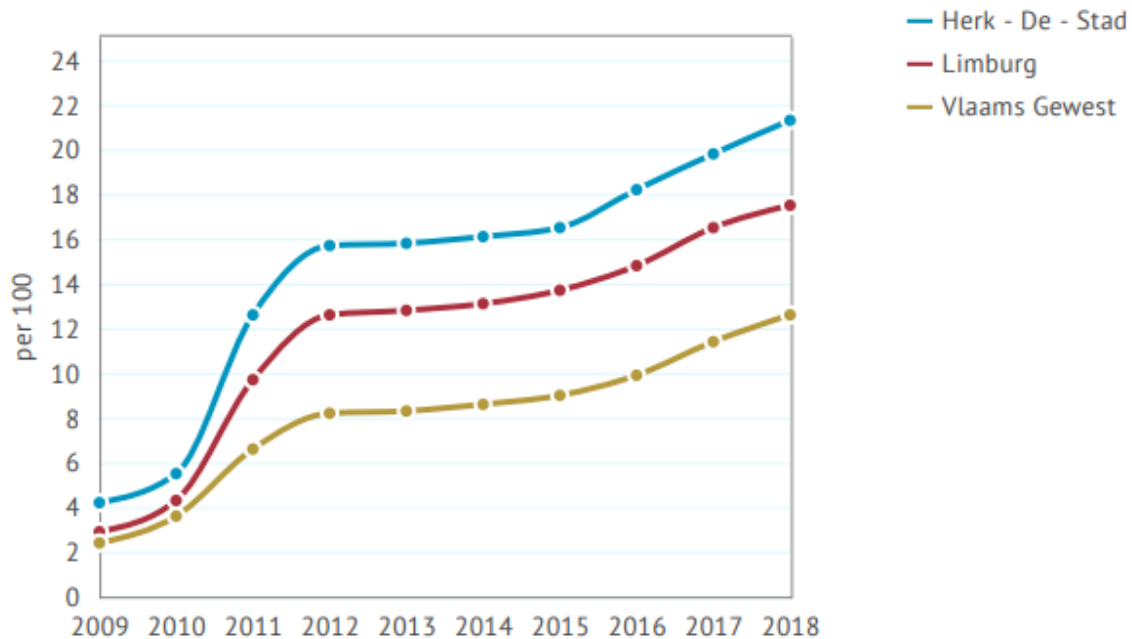
Figuur 4 | Vermindering van de CO₂-uitstoot door productie van hernieuwbare elektriciteit op het grondgebied van stad

Herk-de-Stad (2018)].

De totale productie aan hernieuwbare elektriciteit in 2018 op het grondgebied van **Herk-de-Stad** wordt geschat op **7.696,34** MWh.

PV-installaties < 10kW

In stad Herk-de-Stad werden er in totaal **1.111** PV-installaties kleiner dan 10 kW geplaatst. Dit komt voor de gemeente neer op een totaal vermogen van **5,51** MW.

Bron: Vlaams Energieagentschap (VEA) en Fluvius | provincies.incijfers.be

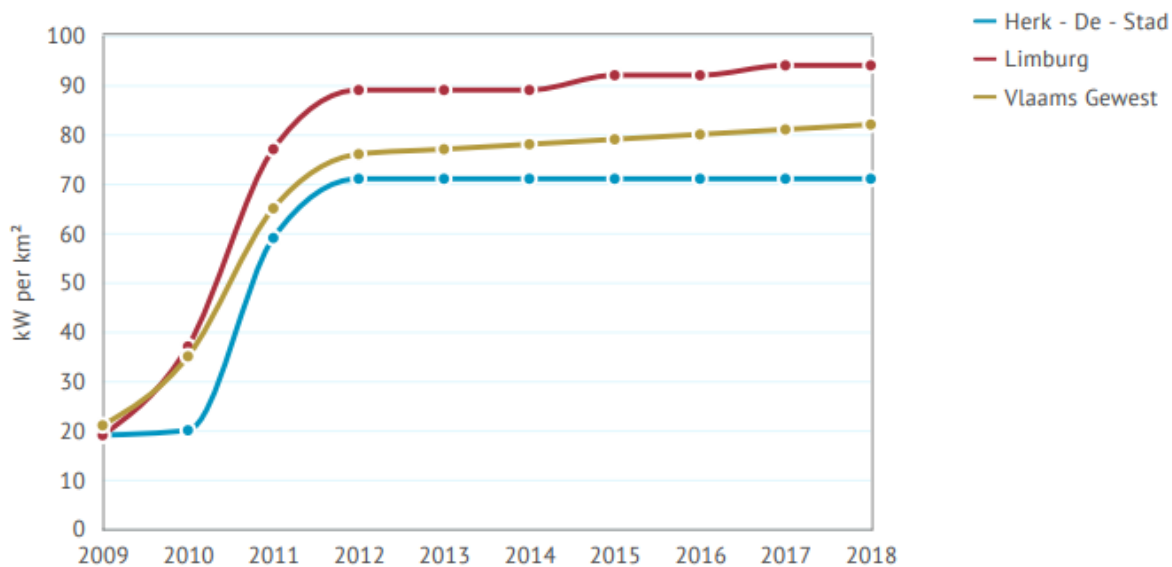
Figuur 5| Evolutie aantal PV-installaties kleiner dan of gelijk aan 10 kW, per 100 huishoudens (2009-2018).

Uit bovenstaande figuur leiden we af dat het aantal geplaatste installaties per 100 huishoudens voor stad Herk-de-Stad **hoger** liggen dan het Limburgse gemiddelde ligt.

PV-installaties > 10 kW

Net als voor de kleine installaties is er voor de installaties groter dan 10 kW een daling van de waarde van de groenestroomcertificaten en een daling in het geplaatste vermogen sinds 2012.

In stad Herk-de-Stad werden in totaal **23** installaties van meer dan 10 kW geplaatst. Dit komt voor de gemeente neer op een totaal vermogen van **3,05** MW.

Bron: Vlaams Energieagentschap (VEA) en Fluvius | provincies.incijfers.be

Figuur 6| Evolutie geïnstalleerd vermogen PV-installaties groter dan 10 kW, per km² (2009-2018)].

Uit bovenstaande figuur leiden we af dat het geïnstalleerd vermogen PV-installaties groter dan 10 kW, per km² **gelijk bleef** tussen 2011 en 2018 en **lager** ligt dan het Limburgs gemiddelde.

Conclusie: Er is nog veel plaats voor zonnepanelen. In **Herk-de-Stad** wordt nog maar **6,3** % van het zonnepotentieel van de daken benut (2018). Voor Limburg is dit 6,6%. Voor het Vlaams Gewest gaat het om 4,4%.

Windenergie

In 2018 zijn er in totaal **113** grote en kleine windturbines geïnstalleerd in Limburg, samen goed voor een totaal vermogen van **241,8** MW. In stad Herk-de-Stad waren er op dat moment **0** windmolens geïnstalleerd met een totaal vermogen van **0** MW

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- zonnepanelen plaatsen op eigen gemeentelijke gebouwen
- Zelf aankopen van 100% groene stroom.

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 44 - Een strategie ontwikkelen voor de transitie naar groene warmte en elektriciteit

Acties

- Stimuleren van bedrijven om te investeren in lokale projecten voor hernieuwbare energie.
- Bij nieuwbouwprojecten een duurzame warmtetoets uitvoeren om te kijken welke vormen van hernieuwbare warmte mogelijk zijn.

Maatregel 45 - Faciliteren van en zelf investeren in windkracht

Acties

- Onderzoeken waar ruimte voor windturbines kan worden gemaakt.
- Binnen de wettelijke voorschriften een flexibel vergunningenbeleid hanteren voor de toepassing van windenergie.
- Sensibiliseren en informeren van de bevolking over de voordelen van windturbines op het eigen grondgebied.

Maatregel 46 - Faciliteren van en zelf investeren in fotovoltaïsche energie en warmte uit zonne-energie

Acties

- Beschikbaar stellen van daken van gemeentelijke gebouwen voor de plaatsing van PV-panelen door energieleveranciers, coöperatieven of particulieren.
- Zonne-audits uitvoeren voor de eigen gebouwen.
- Plaatsen van PV-panelen op eigen gebouwen.
- Deelnemen aan het project Zonedelen.
- Een infoavond voor particulieren/bedrijven organiseren over PV-panelen en zonneboilers.
- Een sensibilisatiecampagne voeren voor het plaatsen van PV-panelen en zonneboilers.
- Tegen 2025 produceren we 30% van onze energiebehoeften in gemeentelijke gebouwen zelf op duurzame wijze.

Maatregel 47- Inzetten op slimme netten en slimme meters

Acties

- Ondersteunen van bedrijven om flexibiliteit in de productieprocessen te implementeren om optimaal in te spelen op productiecapaciteit en energievraag op het elektriciteitsnet.

Verwachte reductie tegen 2030:

Met deze maatregelen beoogt de gemeente een productie van **10.774,88** MWh hernieuwbare energie en een CO₂-reductie van **40 %** door het gebruik van hernieuwbare energie.

3.2.8. Landbouw

Toekomstvisie 2050:

Transitie naar een landbouwsysteem dat zorgt voor een kwalitatieve voedselvoorziening en een stabiel inkomen voor de boer, binnen de grenzen van de lokale en globale ecosystemen.

De milieudruk van de Vlaamse landbouw blijft heel hoog. De landbouwsector was in Vlaanderen in 2016 verantwoordelijk voor de uitstoot van 7,4 Mton CO₂-eq. Ook al is het binnen het kader van het Burgemeestersconvenant niet verplicht deze sector op te nemen, het is toch aangewezen deze sector te integreren in het gemeentelijk klimaatbeleid.

De belangrijkste **energetische bronnen van broeikasgassen** in de landbouw zijn fossiele brandstoffen

die vooral in de glastuinbouw en intensieve veehouderij gebruikt worden voor de verwarming van serres en stallen en voor het gebruik van off-road voertuigen. Inzetten op energiebesparing en hernieuwbare energie (zon, wind, WKK, warmtepompen, ...) zijn bijgevolg belangrijke maatregelen die kunnen zorgen voor een reductie van deze energetische emissies en, mooi meegenomen, de energiekost van landbouwbedrijven.

De belangrijkste **niet-energetische bronnen van broeikasgassen** in de landbouw zijn de methaanproductie door de vergisting bij dierlijke spijsvertering en de mestopslag en de productie van lachgas door de opslag en aanwending van (dierlijke) meststoffen. Ook hier zijn er heel wat maatregelen voorhanden zoals het inkrimpen van de veestapel, het verhogen van de stikstofefficiëntie, het uitwerken van een goed mestmanagement, koolstofopslag in de bodem, het inzetten op precisielandbouw, ... die een reductie van deze niet-energetische emissies kunnen bewerkstelligen⁹.

Het is dus duidelijk dat één enkele maatregel, die deze emissies aanzienlijk zou verminderen, niet voorhanden is binnen de landbouwsector. De gemeente kan zich echter richten op het stimuleren van een **cluster van maatregelen**, die samen tot een belangrijke reductie kunnen leiden.

De gemeente kan maatregelen stimuleren die leiden tot een meer **duurzame landbouw**. Duurzame landbouw is economisch verantwoord, sociaal rechtvaardig en ecologisch leefbaar. Er worden productiemethoden gebruikt die rekening houden met het bewaren van de biodiversiteit en erop gericht zijn om de uitstoot van schadelijke gassen te beperken. Via o.m. voldoende diversificatie van teelten wordt de bodemkwaliteit behouden. Het behoud, beheer en de ontwikkeling van de natuur voor de gemeenschap en voor toekomstige generaties zijn een ecologische noodzaak en een ethische plicht.

Doelstellingen tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad zet in op een doorgedreven energiebesparing en toepassing van hernieuwbare energie door de landbouwbedrijven op haar grondgebied. De gemeente streeft hierbij naar een energiebesparing van 40 %.

Daarnaast zet de gemeente in op het stimuleren van de landbouwbedrijven op haar grondgebied om maatregelen te nemen om de niet-energetische emissies van methaan en lachgas te reduceren. Stad Herk-de-Stad ondersteunt haar landbouwbedrijven maximaal bij de omschakeling naar duurzame landbouw.

Evolutie van 2011 tot 2018

Jaar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
CO ₂ -uitstoot landbouw	3.846	3.340	4.000	3.368	4.344	4.471	3.645

Tabel 10| Evolutie van de CO₂-emissies in ton voor de sector landbouw (2011-2018).

Conclusie: de totale jaarlijkse CO₂-uitstoot van de sector landbouw **daalde** tussen 2011 en 2018 met **5,20 %**.

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- subsidies kleine landschapselementen
- houden infosessies over energiebesparende maatregelen

⁹ Bron: voorontwerp Vlaams Klimaatbeleidsplan 2021-2030

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 48 - Inzetten op energiebesparende en klimaatvriendelijke maatregelen

Acties

- Vergunningen verlenen voor nieuwe stallen met klimaatmaatregelen (bv. emissiearme stallen).
- Promoten van een energiescan van de infrastructuur.
- Stimuleren van een relighting van het landbouwbedrijf.
- Stimuleren van de landbouwbedrijven om te investeren in nieuwe, energiezuinigere technologieën.

Maatregel 49- Inzetten op hernieuwbare energie

Acties

- Landbouwbedrijven stimuleren tot het toepassen van hernieuwbare energie (bv. PV-panelen, warmtekrachtkoppeling, stormresistente windturbines, geothermie, ...) door het versoepelen van het vergunningenbeleid.

Maatregel 50 - Inzetten op klimaatvriendelijke landbouwtechnieken

Acties

- Ondersteunen van landbouwers die willen overschakelen naar biologische landbouw.
- Stimuleren van koolstofarme landbouwtechnieken via bv. doorverwijzing naar bestaande initiatieven, ...
- Landbouwers informeren over en stimuleren voor een aangepast voeder-, stal- en mestmanagement.
- Landbouwers informeren over en aanmoedigen tot het omschakelen naar precisielandbouw (de juiste dosis op het juiste moment en op de juiste plaats).
- Landbouwers informeren over en aanmoedigen tot het vergisten van mest en/of externe opslag van vloeibare mest.
- Landbouwers aanmoedigen om gebruik te maken van bemestingsadviezen en mestanalyses.
- Landbouwers bewust maken over de mogelijkheden van agroforestry. Dit is een teeltsysteem waarbij op eenzelfde perceel bomen worden gecombineerd met landbouw.
- Landbouwers stimuleren voor een duurzaam bodembeheer.
- Promoten van en ruimte voorzien voor collectieve stadslandbouw, zelfplukboerderijen, ...

Maatregel 51 - Stimuleren van landbouw van korte keten

Acties

- Organiseren of stimuleren van de organisatie van 'boerenmarkten' waarop lokale (bio)producten aangeboden worden.
- Afspraken maken met winkels om ruimte te voorzien voor lokale (bio)producten.
- Landbouwers stimuleren tot thuisverkoop van hun producten.
- Thuisverkoop faciliteren via verlenen van vergunningen voor gebouwen, inrichting en bewegwijzering; toeristische routes langs deze bedrijven leggen.
- Geen extra belastingen opleggen voor thuisverkoop.

- Ketenpartijen met elkaar in contact brengen.
- Stimuleren van coöperatieven voor streekeigen en/of bioproducten.
- Deelnemen aan de 'week van de Korte Keten', de week van de biolandbouw, ...
- Duurzame lokale voeding zoals korte keten, bio, minder vlees, streekeigen, seizoensgebonden, ... integreren in het aankoopbeleid voor de eigen catering voor o.a. gemeentescholen, OCMW, kantine gemeentepersoneel, ...
- De Herkse korte keten in de spotlights zetten door een aparte hoek "korte keten" te voorzien op de jaarlijkse plantenmarkt.
- Samen met De Landgenoten ontwikkelen we een systeem waarbij landbouwgrond op een structurele en duurzame manier ter beschikking wordt gesteld van lokale bioboeren.

Maatregel 52 - Inzetten op educatie, participatie en promotie voor duurzame landbouw/voeding Acties

- Verderzetten van duurzame landbouweducatie op school via een ecologische schoolmoestuin, een bezoek aan een duurzame boerderij, deelname aan projecten zoals 'Binnenbijboerendagen' en 'Boeren met klasse', ...
- Verderzetten van het project dat landbouwers met een voorbeeldbedrijf om deel te nemen aan projecten zoals 'Binnenbijboerendagen' en 'Boeren met klasse'.
- Een promotiecampagne voeren om minder vlees te eten (bv. Donderdag veggiedag) en hier zelf aan deelnemen met het eigen personeel.
- Streekeigen producten promoten bv. via 'Limburg smaakt naar meer'.
- Consumenten bewust maken van het belang van duurzame keuzes bij hun aankoopgedrag.
- Informeren en sensibiliseren van de bevolking omtrent het belang en de voordelen van lokale en/of biologische producten via de website, het infoblaadje, een plan met aanduiding van verkooppunten, ...
- We gebruiken en promoten op een actieve manier fairtrade en korte-keten producten bij zoveel mogelijk eigen evenementen en activiteiten.

Verwachte reductie tegen 2030:

Met deze maatregelen beoogt de gemeente voor de sector landbouw een CO₂-reductie van 1538,40 ton en een energiebesparing van **5.914,40 MWh**.

3.2.9. Andere

- **Ruimtelijke ordening**

Toekomstvisie 2050:

In 2050 is de bebouwingsdruk op de open ruimte gestopt door het verdichten en verduurzamen van stads- en dorpskernen, goed gelegen verkavelingen en bedrijvzones. We leven in een open en stedelijk Limburg, waar ruimtelijke ontwikkelingen bijdragen tot de verbetering van ons leefmilieu.

Dichter bij elkaar bouwen, met meer plaats voor groene open ruimte, moet de norm worden. Hierdoor krijgt duurzame mobiliteit meer kans en daalt de nood aan verplaatsingen. Door meer woningen te bouwen in het centrum wordt de economische basis voor lokale handelszaken

versterkt. Door compacter te bouwen, blijft er bovendien meer ruimte voor publiek groen en is er meer sociaal contact. Daarnaast worden collectieve energienetten op basis van hernieuwbare warmtebronnen (zoals geothermie of zonne-energie) haalbaar én betaalbaar.

Onze huidige ruimtelijke ordening wordt gekenmerkt door verspreide bewoning in lage dichtheden, een hoog aantal vrijstaande eengezinswoningen, een veel te groot ruimtebeslag, verzwakte steden en dorpen, winkels die de centra verlaten, een weinig efficiënte mobiliteit en een voortdurende inname van open ruimte. Dit verkwistend ruimtelijk model is niet langer houdbaar. Er is nood aan een doorgedreven transitie naar een duurzame, leefbare, ruimtelijke ordening waarbij de focus moet liggen op kernversterking en het stoppen met aansnijden van open ruimte. Een kernversterkende ruimtelijke ordening vormt zo mee de basis voor een klimaatneutrale gemeente.

Met naar schatting ca. 8.000 hectare aan ongebruikte woongronden in steden en grotere gemeenten is er wel degelijk ruimte beschikbaar om op een aantrekkelijke manier aan woonbehoefte te voldoen in de stads- en dorpskernen.¹⁰ Verschillende stads- en dorpsvernieuwingsprojecten tonen trouwens aan dat wonen aan hogere dichtheid, in combinatie met veel (openbaar) groen en speelruimte, minstens even aantrekkelijk, duurzaam en betaalbaar is als wonen in een alleenstaande woning in het groen.

Doelstellingen tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad streeft ernaar om in te zetten op kernversterking, gecombineerd met veel (openbaar) groen en speelruimte, en het vrijwaren van open ruimte aan de rand van de gemeente voor natuur en bos, om overtollig water te stockeren en/of voor korte keten landbouw.

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- inventariseren van leegstand in de gemeente
- ondersteunen en promoten van nieuwe woonvormen
- 13de uitbreiding van het natuurreserveaat Schulensbroek
- De parkings van de scholen worden na de schooluren en tijdens de schoolvakanties ter beschikking gesteld.

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 53 - Inzetten op kernversterking

Acties

- Samen met de dienst huisvesting, mobiliteit en ruimtelijke planning een locatiebeleid (waar wel, waar niet bouwen) en een strategische visie rond kernversterking uitwerken.
- Verdichting in de kern stimuleren door in een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) op de juiste plaatsen hogere bouwdichtheden of meer bouwlagen toe te staan.
- Compact wonen aantrekkelijk maken. Rekening houden met de woonwensen van de mensen bij het ontwerp van meergezinswoningen en verwachten dat hieraan wordt voldaan. Goede appartementen met buitenruimte, licht, privacy en een goede ligging zijn attractief.

Maatregel 54- Ruimte voorzien voor duurzame mobiliteit

¹⁰Bron: Memorandum voor de Vlaamse verkiezingen 2019, BBL

Acties

- Ruimte en infrastructuur voorzien voor alternatieve mobiliteit zoals collectief vervoer, autodelen, carpoolen, elektrische fietsen en wagens, ...

Maatregel 55 - Ruimte voorzien voor hernieuwbare energie

Acties

- Ruimte voorzien voor productie en opslag van hernieuwbare energie zoals windmolens, PV-panels en zonneboilers, biomassa, ...

Maatregel 56 - Ruimte maken voor (publiek) groen

Acties

- Hogere bouwdichtheden koppelen aan een minimale groennorm.
- De groennorm vastleggen in de gemeentelijke stedenbouwkundige verordening.
- Beschermen van bestaande bomen door middel van een verordening.
- Inrichting van het nieuwe gemeentelijke bos in Scholen.
- Experimenteren met diverse bloemenweides, volkstuintjes en sneukelhagen in overleg met de plaatselijke imkers

Maatregel 57- Activeren van leegstand

Acties

- Inventariseren van de leegstand in de gemeente.
- Voeren van een sanctionerend beleid via een leegstandheffing om leegstand tegen te gaan.
- Doorverwijzen naar de brownfieldconvenanten van de Vlaamse overheid om leegstaande bedrijfsgebouwen een nieuwe bestemming te geven.

Maatregel 58 - Aanpakken van onderbenutte gebouwen

Acties

- Inventariseren van onderbenutte gebouwen.
- Ondersteunen en promoten van nieuwe woonconcepten zoals kangoeroewonen, zorgwonen, intergenerationeel wonen, cohousing, stapelwoningen, tweegezinswoningen, bouwen op supermarkten, ...
- Een wettelijke definitie van cohousingprojecten opnemen in een RUP of een verordening.
- Mogelijkheden voorzien in de stedenbouwkundige verordening voor het opdelen van onderbenutte woningen.

Maatregel 59 - Intensiveren van het gebruik van bestaande infrastructuur

Acties

- Promoten van een multifunctioneel gebruik van gebouwen (bv. scholen, culturele gebouwen, jeugdlokalen, ...).
- Eigenaars van grote parkings (bv. ziekenhuizen, handelszaken) ondersteunen om deze parkings na de werkuren open te stellen voor bewoners.

- **Duurzame productie en consumptie**

Toekomstvisie 2050:

In 2050 heeft onze economie een volledige transitie doorgemaakt van een lineair naar een circulair model. Hergebruiken, herstellen en delen staan centraal. De gemeente vormt bovendien een broeihaard voor duurzame businessmodellen en sociale ondernemers.

We leven momenteel in een wegwerpmaatschappij. Onze productie- en consumptiepatronen dragen op die manier bij tot de opwarming van de aarde, de verontreiniging van het milieu en de uitputting van natuurlijke hulpbronnen. De noodzaak om over te stappen op duurzamere consumptie- en productiepatronen is groter dan ooit. Hiervoor moeten we de algemene milieuprestaties van producten gedurende hun hele levenscyclus verbeteren, de vraag naar betere producten en productietechnologieën stimuleren, en de consument helpen betere keuzes te maken.

Een transitie van een lineair economisch systeem naar circulaire economie dringt zich op. In dit systeem is de kringloop van grondstoffen zo klein mogelijk, terwijl de grondstoffen zo traag mogelijk de keten doorlopen. Er is een grote diversiteit aan beheersystemen en vormen van eigenaarschap voor gedeeld gebruik van goederen en diensten.

Producten worden niet meer gemaakt om weg te gooien. Je vindt enkel nog kwaliteitsvolle, makkelijk repareerbare spullen met een lange levensduur. Zijn deze kapot? Dan kan je terecht bij de plaatselijke herstellende van de wijk of kan je er mee aan sleutelen in het plaatselijke Repair Café. Heb je de spullen niet meer nodig? Dan krijgen ze een tweede leven in de kringwinkel. Delen en ruilen worden bovendien het nieuwe hebben. Delen van spullen, gereedschap, wagens, ... is de norm.

De gemeente moet uiteraard eerst en vooral haar eigen aankoopbeleid onder de loep nemen, om vervolgens het aankoopgedrag van burgers en bedrijven in de juiste richting te sturen. Circulair aankopen houdt in dat je, in plaats van spullen steeds weg te werpen en te vervangen, dynamische en aanpasbare producten en oplossingen uitprobeert. Maximaal behoud van waarde van de aan te kopen producten, componenten en materialen staat daarbij centraal.

Doelstelling tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad streeft naar een innovatief en voortdurend evoluerend duurzaam en circulair aankoopbeleid. De gemeente zet in op het faciliteren, ondersteunen en promoten van (lokale) initiatieven rond circulaire economie.

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- bij lokale handelaars aankopen en fairtrade promoten.

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:**Maatregel 60- Inzetten op een duurzaam en circulair aankoopbeleid van de gemeente**Acties

- We voeren vanaf 2020 waar mogelijk en zinvol een duurzaamheidstest in voor onze aankopen en we nemen duurzaamheidscriteria op in onze aanbestedingen gebaseerd op

"Duurzame Overheidsopdrachten" van de Vlaamse overheid en dit vanaf de intentie tot aankoop van elk product of elke dienst.

- Gebruiken van duurzaam, circulair kantoor materiaal; duurzame schoonmaakmiddelen; ...
- Aankoop van energiezuinige elektrische apparaten voor gemeentelijke gebouwen.
- Organiseren van een opleiding voor de aankoopdienst rond circulaire aankopen.

Maatregel 61 - Stimuleren van een duurzaam en circulair aankoopgedrag van inwoners en bedrijven

Acties

- Informeren van de inwoners over duurzaam en circulair aankopen.
- Informeren van inwoners over en stimuleren voor het kiezen voor duurzame voeding door de korte keten meer in de kijker te zetten.
-

Maatregel 62- Ondersteunen van (lokale) deelinitiatieven

Acties

- De verschillende vormen van gemeenschappelijk wonen (huisdelen, cowonen, cohousing, zorgwonen, ...) faciliteren en hiervoor promotie maken.
- Samentuin-initiatieven stimuleren bv. door hiervoor gronden ter beschikking te stellen.
- Inwoners informeren over deelinitiatieven zoals Peerby, ...
- We onderzoeken de mogelijkheden van autodelen waarbij het gemeentebestuur voor een verzekerde afname zorgt, maar dezelfde voertuigen beschikbaar zijn voor Herkenaren.

Maatregel 63 - Ondersteunen van initiatieven rond hergebruik

Acties

- Inzamelpunten voor afgedankte spullen ter beschikking stellen (bv. hergebruikcontainers op het recyclagepark).
- Promotie maken voor de kringwinkel.

Maatregel 64 - Ondersteunen van initiatieven rond herstellen

Acties

- Zichtbaar maken van reparateurs in de gemeente.
- We faciliteren pop-ups, repair-café's, korte - keten voor zover ze niet storend zijn voor de huidige handelszaken. Bij initiatieven repair café's, pop-upbars, concessies en korte keten-initiatieven worden de bestaande lokale economische spelers zoveel mogelijk betrokken.

- **Afval**

Toekomstvisie 2050:

In 2050 is de hoeveelheid afval die in de gemeente geproduceerd wordt drastisch geslonken, dankzij een doorgedreven afvalbeleid waarin afvalpreventie centraal staat. Het afval dat niet vermeden kan worden, wordt bovendien maximaal gesorteerd om daarna nuttig toegepast te kunnen worden.

Afval voorkomen is de eerste stap in een goed afvalbeleid. Afval dat er niet is, hoeft immers niet verzameld, behandeld en verwijderd te worden! Om de hoeveelheid afval zo klein mogelijk te houden moet er dus ingezet worden op afvalpreventie en hergebruik (zie ook onder 'duurzame productie en consumptie').

Daarnaast moet blijvend ingezet worden op het sorteren van afval, zodanig dat dit gerecycleerd kan worden. OVAM voerde sorteeranalyses uit van huisvuil, waaruit blijkt dat jaarlijks gemiddeld nog ongeveer 110 kg per inwoner gemengd huisvuil ontstaat. Een belangrijk deel hiervan zou gerecycleerd of gratis ingeleverd kunnen worden. Uit sorteeranalyses bij rol- en afzetcontainers bij bedrijven blijkt eveneens dat ongeveer 50% van het gelijkaardig restafval van bedrijven nog gerecycleerd zou kunnen worden¹¹. Er is dus nog werk aan de winkel op het vlak van sorteren! Een goede uitbouw van recyclageparken, afvalstraten en inzetten op 'leren sorteren' moeten aanleiding geven tot zoveel mogelijk zuivere, recycleerbare fracties. Ook afval nuttig toepassen (bv. als energiebron) moet meer en meer onderdeel vormen van het gemeentelijk afvalbeleid.

De afvalintercommunale Limburg.net ondersteunt de Limburgse gemeenten bij hun afvalbeleid. De intercommunale zorgt voor de afvalinzameling aan huis en via de recyclageparken. Daarnaast organiseert ze heel wat ondersteunende campagnes en acties rond afvalpreventie, hergebruik en sorteren zoals: sensibiliseringscampagnes rond afvalpreventie en sorteren, workshops voor scholen, uitlenen van herbruikbare bekertjes en aanbieden van afvaleilanden voor evenementen, acties rond voedselverspilling, promoten van de herbruikbare winkeltas en de 'geen reclame' stickers, promoten van kringlooptuinieren, op poten zetten van een compostmeesterwerking, ...

Daarnaast zet Limburg.net ook volop in op het nuttig toepassen van afval. De afvalintercommunale maakt momenteel al werk van het verwerken van de houtachtige fractie van groenafval tot biomassa, waaruit duurzame energie wordt opgewekt; het verwerken van groenafval tot compost en het vergisten van bio-organisch materiaal tot biogas en compost.

Ook zal vanaf 2021 het optimoproject op het grondgebied van Herk-de-Stad actief zijn. Hierdoor kunnen per keer 6 verschillende afvalsoorten aan de huis-aan-huis inzameling kunnen worden meegegeven.

Ook kunnen de Herkse verenigingen aanspraak maken op een subsidie voor duurzame acties bij evenementen.

Doelstelling tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad werkt een doorgedreven afvalbeleid (verzameling, behandeling, verwijdering) uit waarbij maximaal ingezet wordt op afvalpreventie. Ook sorteren, hergebruik en het nuttig toepassen van afval staan centraal.

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- afvalbakkenplan
- meedoen aan mooimakers en andere initiatieven
- aankopen drinkflessen voor lage schoolkinderen

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

¹¹Bron: voorontwerp Vlaams Klimaatbeleidsplan 2021-2030

Maatregel 65 - Inzetten op afvalpreventie (zie ook 3.2.9. Andere - Duurzame productie en consumptie)

Acties

- Lokale scholen aanmoedigen om afvalpreventie mee op te nemen in het curriculum.
- Acties in samenwerking met Limburg.net.
- Het plaatsen van drankautomaten ontmoedigen.
- De jeugdverenigingen stimuleren om de herbruikbare bekens te gebruiken op hun evenementen.

Maatregel 66- Inzetten op sorteren en recycleren

Acties

- Voorzien van afvaleilanden met duidelijke sorteerinstructies in al de gemeentelijke gebouwen.
- Organiseren van een campagne rond correct sorteren voor personeel, in samenwerking met Limburg.net.
- Inzetten op het sorteren van afval tijdens evenementen van de gemeente.
- De gemeente maakt gebruik van herbruikbare bekens tijdens hun evenementen.
- De lokale scholen aanmoedigen om te werken rond afval sorteren.
- Acties in samenwerking met Limburg.net.

4. Adaptatie

Vertrekkende vanuit de risico- en kwetsbaarheidsanalyse van de stad Herk-de-Stad worden verschillende maatregelen en acties, die de negatieve impact van de klimaatverandering temperen, opgenomen in dit actieplan. Deze maatregelen en acties hebben als doel te evolueren tot een veerkrachtige gemeente tegen 2030.

Bij het bepalen van deze maatregelen en acties is het belangrijk om op een juiste manier om te gaan met de **grote onzekerheden betreffende de toekomstige klimaatverandering**.

Het risico wordt gekwantificeerd door een combinatie van 'kans op voorkomen' van de gebeurtenis en de 'gevolgen' van deze gebeurtenis. Als de kans, of de gevolgen of beide groot zijn, kan het risico groot zijn en is het aangewezen met deze gebeurtenissen rekening te houden. De kans op voorkomen is moeilijk te berekenen, de gevolgen kunnen aan de hand van impactmodellen wel berekend worden.

Als de gevolgen van een bepaald scenario groot zijn, is het belangrijk, naast het voeren van een beleid dat er alles aan doet om te vermijden dat we in dat scenario terecht komen, rekening te houden met dit scenario in de beleidsvoering en het beheer. Het zou van onverantwoord gedrag getuigen om dat niet te doen. Net zoals wij als goede huisvader of moeder onze kinderen verbieden om risicovolle zaken te doen en allerhande verzekeringen nemen (ook al is de kans klein). Alleen indien de gevolgen van een scenario klein zijn, moeten we ons geen zorgen maken.

Dus bij belangrijke gevolgen, hanteren we het **voorzorgsprincipe**. Beleids- en beheersbeslissingen worden best 'no regret' (je hebt achteraf geen spijt dat je ze hebt genomen) en 'climate proof' (rekening houdend met de gevolgen van de klimaatverandering). En dit door flexibel **adaptieve en duurzame maatregelen** te nemen.

- **Adaptief** betekent dat we de mogelijkheid voorzien om later (indien nodig zou blijken) aanpassingen te doen met een beperkte kost. Maatregelen die bijsturing onmogelijk of zeer duur maken, kunnen dus best vermeden worden. Dit vereist flexibiliteit in beheersmaatregelen en bijhorende technische ontwerpen. Best wordt dus ook rekening gehouden met de levensduur van de aanpassingen.

- **Duurzaam** maken betekent maatregelen kiezen die effectief zijn en kostenefficiënt in elk klimaatscenario. Maar het gaat evenzeer over maatregelen die ook nog andere voordelen bieden.

Veranderingen in het klimaat en effecten van sommige adaptatiemaatregelen zijn niet altijd met 100% zekerheid te voorspellen. Daarom is het naast het nemen van maatregelen ook belangrijk de stand van de wetenschappelijke kennis en praktijkervaringen goed bij te houden en **zelf actief mee te werken aan kennisontwikkeling**, bv. door deelname aan proefprojecten, experimenten, wetenschappelijke studies, ...

4.1. Leeswijzer

Op basis van visie 2050 publiceerde Ruimte Vlaanderen een studie met een zestal strategieën voor de aanpak van klimaatadaptatie: 1) ontharden, 2) bebossen, 3) ventileren, 4) warmteopname beheersen, 5) ruimte voor water en 6) afschermen. De zes strategieën slaan op zowel de openbare ruimte, de semi-openbare ruimte als de privéruimte en zijn overal inzetbaar. Deze strategieën worden in dit klimaatactieplan dan ook als kapstok gebruikt voor het structureren van de adaptatiemaatregelen en acties die de gemeente plant om tegen 2030 een veerkrachtige gemeente te worden. Hierbij werd gekozen om de strategie 'bebossen' open te trekken naar 'bebossen, vergroenen en behoud en creatie van natuur' om ook het belang van vergroenen en realiseren van natuur te onderstrepen.

Om het plaatje volledig te maken, werd nog een hoofdstuk met maatregelen rond de sectoren gezondheid, civiele bescherming en hulpdiensten, afval en toerisme toegevoegd.

4.2. Actieplan klimaatadaptatie

4.2.1. Ruimte voor water

Niet alleen ruimte geven aan rivieren, maar ook op kleinere schaal water zichtbaar maken in de straat en infiltratie-/bufferbekkens onderdeel van de publieke ruimte laten zijn. Ruimte voor water biedt veel voordelen: de afstroming vermindert, de grondwatertafel wordt aangevuld, verkoeling vindt plaats aan het wateroppervlak en door verneveling, ... Daarnaast vormen groenblauwe netwerken een aangename omgeving om te vertoeven.

Doelstelling tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad streeft naar een gezonde waterbalans. Hierbij zet de gemeente in op het zuinig omgaan met het beschikbare water, het tegengaan van verdroging en wateroverlast door het geven van ruimte aan water, het bufferen, infiltreren en vertraagd afvoeren van water en het opvangen en hergebruiken van hemelwater. De gemeente zet daarnaast in op waterbewust bouwen en wonen.

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- sensibiliseringscampagnes
- opleggen van maximumpercentage verharding

- investeren in gescheiden riolering

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 1 - Hemelwater opvangen en hergebruiken

Acties

- Stimuleren van het opvangen van hemelwater i.f.v. irrigatie in de landbouw (wateropslag op het bedrijf).
- Hergebruik van hemelwater stimuleren via informatie, communicatie

Maatregel 2 - Ruimte maken voor de (natuurlijke) bedding van rivieren

Acties

- Ruimte creëren voor zomer- en winterbedding.
- Waar mogelijk openleggen van grachten en waterlopen.
- Bij de opmaak van een RUP voldoende ruimte voorzien voor water.

Maatregel 3 - Inzetten op rationeel waterverbruik

Acties

- Opzetten van een sensibiliseringscampagne naar inwoners/eigen personeel rond rationeel waterverbruik.
- Bedrijven aanmoedigen tot rationeel gebruik van hoogwaardig water (sturend vergunningen- en heffingenbeleid, opleggen van wateraudits, informeren, sensibiliseren, ...).
- Drinkwater enkel voor hoogwaardige toepassingen gebruiken.

Maatregel 4 - Brongericht aanpakken van wateroverlast: vasthouden van hemelwater op de plaats waar het valt

Acties

- Creëren van tijdelijke waterbuffers: infiltratiepoelen of wadi's, parken en pleinen, sportveldjes, open grachten, ...
- Aanleggen van kleinere wacht- en bezinkingsbekkens, opvanggrachten en bijkomende afwatering(sbuizen) in (ruil)verkavelingsgebieden en bedrijventerreinen.
- (Stimuleren van) het aanleggen van waterdaken.

Maatregel 5 - Water laten infiltreren

Acties

- Integreeren van greppels, open grachten en wadi's in wijken/woonzones/ bedrijventerreinen.
- Keuze voor waterdoorlatende verhardingsmaterialen aanmoedigen (via opname van voorwaarden in de omgevingsvergunning, bij gemeentelijke projecten, ...).
- Ontharden en vergroenen van publiek domein.
- Opleggen van een maximumpercentage aan verharding via stedenbouwkundige voorschriften.
- Ontharding op privé domein stimuleren

- Wateraspect in een vroege ontwerpfase meenemen voor aanleg van wegenis, pleinen, bedrijventerreinen en verkavelingen.
- Evolueren naar een rioleringsstelsel dat volledig in gescheiden afvoer van afvalwater en lokale infiltratie van hemelwater voorziet.

Maatregel 6 - Verdroging tegengaan

Acties

- Inventariseren, opvolgen en gericht sensibiliseren van particuliere grondwaterwinningen.
- Bedrijven die grondwater oppompen, stimuleren om rationeel om te gaan met grondwatergebruik aan de hand van vergunningen van bepaalde duur. -
- Omzichtig omspringen met adviezen/vergunningen voor (grondwater)bemaling. Dit door controle te doen op de duur van de bemaling en het debiet van de bemaling.
- Onderhouden van grachten en waterlopen (zoals het maaien van grachten, plaatsen van kleine stuwen, ...).
- Beperken van vochtverliezen via de bodem in de gemeentelijke plantsoenen door deze te bedekken met mulch, takken of bodembedekkers.

Maatregel 7 - Vermijden van constructies in overstromingsgevoelige gebieden

Acties

- Ruimte in overstromingsgevoelige gebieden behouden als open ruimte.

Maatregel 8 - Inzetten op waterbewust bouwen en wonen

Acties

- 'Klimaatbestendig ontwerp' inbouwen in de reglementering voor de nieuwe aanleg van wegenissen, pleinen, bedrijventerreinen en verkavelingen en bij de vervanging van bestaande infrastructuur.
- De duurzaamheidsmeter van de Vlaamse Overheid toepassen bij verkavelingen.
- Een watertoets uitvoeren bij elke aanvraag van een omgevingsvergunning (dit is een decretale verplichting).

4.2.2. Ontharden

Ontharden betekent de bodemafluiting verminderen door verharding weg te nemen of door de verharding waterdoorlatend te maken. Minder verharding zorgt ervoor dat de bodem als spons kan fungeren. Ook de invloed van het weer wordt draaglijker. Ontharden biedt ook een mooiere ruimte én ruimte voor recreatie, groen en biodiversiteit. Hoe? Bouw hoger en geef voorkeur aan hergebruik van locaties, verwijder verharding in parken, stimuleer geveltuinen, plant bomen, leg parken aan, gebruik grasbetontegels, heropen baangrachten, leg wadi's aan, ...

Doelstelling tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad wil, waar mogelijk, inzetten op ontharden en behouden van onverharde oppervlakte in de gemeente. Daarnaast wil ze organisaties, inwoners, bedrijven, ... aanzetten tot en ondersteunen bij ontharden en het behouden van onverharde oppervlakte. In dit kader wordt werk gemaakt van kernversterking en het vergroenen van publiek en (semi-)privaat domein.

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- opleggen maximumpercentage verharding
- groen stimuleren

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 9 - In kaart brengen van de verhardingsgraad van de gemeente

Acties

- Nagaan welke delen van de verharding verwijderd kunnen worden.
- Opbreken van verharding op privaat domein stimuleren door een subsidie.
- Bepalen welke maatregelen op welke plaatsen in de gemeente het meest impact zullen hebben.

Maatregel 10 - Onverharde oppervlakte behouden, vergroten of compenseren

Acties

- Bestaande parken bewaren en/of vergroten.
- Geen open ruimte aansnijden maar inzetten op afbakening en verdichting.
- Scholen/ bedrijven aanmoedigen tot het ontharden van de speelplaats/ het terrein.

Maatregel 11 - Verharding van de infrastructuur beperken

Acties

- Aanleg van groene bermen langs wegenis, (half)onverharde voetpaden, groene binnenruimte, ...
- In de stedenbouwkundige voorschriften een maximum percentage aan verharding opleggen.
- Vermijden van verharding van het oppervlak, door wegen en andere verharde oppervlakten niet groter te maken dan strikt noodzakelijk en door waar mogelijk te kiezen voor halfverharding.
- Een restrictief beleid voeren op verhardingsoppervlakten.

Maatregel 12- Footprint van gebouwen beperken

Acties

- Inzetten op hogere bouwdichtheden, gekoppeld aan een minimale groennorm.
- Inzetten op hergebruik van locaties.
- Inzetten op multifunctioneel gebruik van bestaande gebouwen.
- Leegstand in de kern benutten door het inventariseren ervan en het voeren van een stimulerend/sanctionerend beleid, het stimuleren van wonen boven winkels, het opdelen van onderbenutte woningen, het verdichten van onbenutte verkavelingen, ...

Maatregel 13 - Ontharden en vergroenen van openbare ruimte, met aandacht voor meer biodiversiteit

Acties

- Omvormen van verharde pleinen tot parkjes met bomen en struiken.
- Verharding in parken beperken of wegnemen.

- Vergroenen en ontharden van speelterreinen.
- Ontwikkelen van stadsbossen door onder andere de aankoop van het bos van Schulen.

Maatregel 14 - Ontharden en vergroenen van (semi-)private tuinen en parken

Acties

- Inwoners stimuleren om hun (voor)tuinen en opritten te vergroenen.
- Inwoners stimuleren om verharding te beperken tot het functioneel noodzakelijke en te kiezen voor waterdoorlatende of waterpasserende verharding door een maximale percentage aan verharding op te leggen.
- Bedrijventerreinen aanmoedigen om te ontharden en te vergroenen.
- Een percentage kwaliteitsvol gemeenschappelijk groen opleggen binnen een verkaveling.

4.2.3. Warmteopname beheersen

Gebruik van harde materialen zoals wit asfalt en beton, die de zonnestraling reflecteren, zorgt voor minder warmteopname. Aandacht voor het materiaalgebruik van gevels, daken en publieke ruimte kan ook de beeldkwaliteit van een omgeving verbeteren. Daarnaast zijn er bijkomende voordelen zoals waterretentie en biodiversiteit door de aanleg van groengevels en groendaken. Ook het gebruik van planten om schaduw te creëren, beperkt de warmte-opname.

Doelstelling tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad heeft als doel om het hitte-eilandeffect in haar gemeente zo klein mogelijk te houden en waar mogelijk zelfs te verkleinen en zet hiervoor in op het kiezen voor bouw- en verhardingsmaterialen met hoge reflectie/lage warmteabsorptie, het creëren van (natuurlijke) schaduw en het integreren van verkoeling in de gemeentekern.

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- aanplanten van bomen

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 15 - Kiezen voor bouwmaterialen en verharding met hoge reflectie/lage warmteabsorptie

Acties

- Promoten van renovatie-advies aan huis, waarin ook aspecten van hitte zijn opgenomen.

Maatregel 16 - Beperken van warmteabsorptie door de aanleg van groendaken en groengevels

Acties

- Aanleggen van groendaken en groengevels bij nieuwbouw of renovatie van gemeentelijk patrimonium.
- Stimuleren van inwoners, organisaties en bedrijven om een groendak of groengevel (leibomen op afstand van een gebouw, geveltuin, klimplanten) aan te leggen via informatie, sensibilisatie, opname in de stedenbouwkundige voorschriften, ...

Maatregel 17 - Creëren van (natuurlijke) schaduw

Acties

- Creëren van schaduwrijke plekken door het aanplanten van bomen, aanleggen van parken, geleide planten, ...
- Aanleggen van schaduwrijke wandelzones van gebieden waar kwetsbare burgers verblijven naar het centrum.
- Creëren van schaduw aan parkings, sportvelden, speelpleinen, jeugdlokalen, ... door bomen, luifels, ...
- Gemeentelijke gebouwen voorzien van een zonnewering in plaats van een airco.

4.2.4. Bebossen, vergroenen en behoud en creatie van natuur

Bebossen is het aanplanten van bomen, struiken, houtkanten, ... Bebossen heeft vooral een impact op de temperatuur van de (nabije) omgeving, maar kan ook bijdragen tot een beter waterbeheer en is ook voor de andere klimaateffecten gunstig (enkel bij droogte afhankelijk van specifieke omstandigheden). Bomen verhogen de omgevingskwaliteit en halen in zekere mate stof uit de lucht, hebben een positief gezondheidseffect op de mens, herbergen verschillende organismen, verhogen de woonkwaliteit per individu, ...

Niet op elke plaats is bos echter de gewenste vorm van natuur. Zo heeft bijvoorbeeld een heidegebied ook een gunstig effect op de klimaatverandering én herbergt het een schat aan specifieke dier- en plantensoorten die je elders niet aantreft.

Het bebossen, vergroenen en het realiseren van natuur heeft niet enkel een positief effect op de aanpassing aan de klimaatverandering (adaptatie), maar ook op het beperken van de klimaatverandering (mitigatie). Netto zorgt de natuur in Limburg voor een opname van CO₂. De opportuniteit ligt hier om deze netto-opnamecapaciteit te verhogen door enerzijds het aanplanten van bossen en anderzijds het beperken van het terug vrijkomen van CO₂-emissies door het inperken van de areaalafname van bos en het goed beheer van veengebieden. Heel wat van onderstaande acties zijn dus zowel adaptatie- als mitigatieacties.

Doelstelling tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad streeft ernaar om tegen 2030 een groene en bosrijke gemeente te zijn. Hiervoor zet de gemeente in op het eigenlijke bebossen, vergroenen en creëren van natuur in de gemeente, het uitbreiden en versterken van het groenblauwe netwerk tot in de kern van de gemeente, een duurzaam beheer en bescherming van de bestaande natuur tegen de effecten van de klimaatverandering.

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- inventarisatie bomen
- bermbeheersplan

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 18 - Inventariseren van bestaande natuur

Acties

- Een inventaris opmaken van de waardevolle natuur- en groengebieden en kleine landschapselementen in de gemeente.

- Een natuurbeheerplan opmaken voor het gemeentelijke bos in Scholen.

Maatregel 19 - Ontwikkeling richting grotere en meer robuuste natuurgebieden die met elkaar verbonden zijn via robuuste natuurverbindingen

Acties

- Een geboortebos aanplanten.
- Verwerven van bosgronden of andere gronden in functie van bebossing/uitbreiding van natuurgebieden.
- Natuurverbindingen, die in de gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen zijn opgenomen, concretiseren.
- Stimuleren bij boscompensatie dat dit in eigen streek gebeurt bv. door het ter beschikking stellen van een grond waarop gecompenseerd kan worden.
- Aanleggen van bomenrijen en houtkanten langs trage wegen, rivieren, fietspaden, ...
- Tegengaan van het kappen van bomen door o.a. ontbossingscompensatieregeling, sensibiliseren, vergunningenbeleid, handhaving, ...

Maatregel 20 - Inzetten op een doorgedreven groenblauwe dooradering in de kern van de gemeente

Acties

- Een groen- en bomenplan opmaken waarin de ontwikkeling van de hoofdgroenstructuur en het structurele groen wordt bepaald met focus op het behoud van het huidige bomenbestand en de uitbreiding ervan.
- Aanleggen van opgaand groen in parken (solitaire bomen, boomgroepen, houtkanten, bos).
- Aanleggen van opgaand groen op pleinen of grote open ruimtes (verspreide boomclusters op een plein, solitaire bomen, bomendak op parkeerterreinen, dreef, bomenrij).
- Een groennorm invoeren en de aanplanting van extra groen en ruimte voor water opnemen in de stedenbouwkundige voorschriften van RUP's en verkavelingen.
- Bekijken met de lokale scholen, bedrijventerreinen, zorgcentra, ... op welke manier zij een mogelijke stapsteen voor natuur kunnen vormen.
- Opleggen van een verplicht percentage aan groen voor bedrijvenszones/ verkavelingen.

Maatregel 21 - Realisatie van nieuwe groene open ruimte in de kern van de gemeente

Acties

- Aanleggen van een stadsbos bv. speelbos, historisch bos,
- Voorzien van groene ruimte bij nieuwe ontwikkelingen.

Maatregel 22 - Inzetten op duurzaam natuurbeheer

Acties

- Het bestaande bermbeheersplan actualiseren.
- Infrabel aansporen om spoorwegbermen ecologisch te beheren.
- Maatregelen nemen om het leefgebied van lokale soorten te versterken.
- Klimaatverandering een plaats geven binnen het bosbeheer door de dunningsmethode, kap en manier van verjongen aan de klimaatverandering aan te passen.
- Rekening houden met mogelijke klimaateffecten bij natuur-, bos- en bermbeheer.

Maatregel 23 - Inzetten op het beschermen van de natuur

Acties

- Bezoekers van parken en natuurgebieden bij hitte informeren over een aangepast gedrag (niet roken, geen vuur maken, ...).
- Maatregelen nemen ter bescherming van natuur bv. aanleg wandelpaden, afsluiten kwetsbare gebieden, ...

Maatregel 24 - Stimuleren van de toename van vergroening op privaat domein

Acties

- Stimuleren voor de aanleg van opgaand groen in private tuinen (leibomen tegen tuinmuur, bomen op de erfafsluiting en/of verspreid in de tuin, struikmassieven, boomgaard).
- Inwoners, bedrijven en organisaties stimuleren om non-organische afsluitingen (muren, steenkorven, hekwerk, ...) te vervangen door hagen en houtkanten.
- Inwoners ondersteunen bij en stimuleren voor het klimaatbestendig inrichten van de tuin (enkel inheemse houtige planten, aanplanten van bomen, spontane natuur tolereren, ...).
- Landbouwers aanmoedigen voor de aanleg van groene akkerranden tegen bodemerrosie.
- Stimuleren van het aanplanten van kleinschalige landschapselementen.
- Scholen stimuleren voor de (her)aanleg van een groene speelplaats.

4.2.5. Afschermen

Afschermen betekent dat we klimaateffecten blokkeren door harde infrastructuur. Soms zijn klimaateffecten immers zo ongewenst dat ze niet combineerbaar zijn met bepaalde functies: windhinder op een plein, wateroverlast in een woonwijk, ... De omgevingskwaliteit kan dan verbeterd worden door de klimaateffecten lokaal te blokkeren via infrastructurele ingrepen (bv. dijk, scherm, ...). Deze ingrepen vereisen vaak aanzienlijke investeringskosten dus is het aangewezen vooraf uit te zoeken of er geen bijkomende meerwaarde kan behaald worden (recreatie, biodiversiteit).

Doelstelling tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad zet in op het afschermen van bedreigde plaatsen/gebouwen/publiek domein tegen effecten van de klimaatverandering.

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- overstromingsgebieden niet bebouwen

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 25 - Afschermen van publieke ruimte

Acties

- Aanplanten van bomen.

Maatregel 26 - Afschermen voor erosie

Acties

- Landbouwers sensibiliseren over het belang van erosiebestrijdingsmaatregelen zoals het aanleggen van groene akkerlanden via het inzaaien van dekgewassen of groenbemesters, het aanleggen van permanente akkerranden of groenstroken.
- Bufferbekken in het project Kleine Kruisstraat/Amandinaweg.

4.2.6. Ventileren

Ventileren van een dorp of stad gebeurt door het creëren van een luchtstroom. Planning is voor deze strategie cruciaal. Windcorridors zorgen voor de verspreiding van koele wind. Bijkomend voordeel is dat als gevolg van de luchtverversing de luchtkwaliteit kan toenemen, afhankelijk van de ontstaansruimte van de koele lucht en de functie van de windcorridor.

Doelstelling tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad streeft ernaar om via ventileren te zorgen voor een koele en zuivere luchtstroom doorheen de gemeente.

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 27 - Ventileren door het faciliteren van gerichte windstromen voor verkoeling

Acties

- Bij de plaatsing van hoge gebouwstructuren rekening houden met de meest voorkomende windrichting om een goed doorluchten van het bebouwde gebied te ondersteunen.
- Wind kanaliseren door middel van een bomerij of het aanpassen van het straatprofiel.

Maatregel 28 - Ontstaansgebied van koele lucht vrijwaren/realiseren

Acties

- Hoger gelegen akker, weiland of heide vrijwaren.
- Aanleggen van grote groenelementen (groter dan 5 ha) windopwaarts van bebouwing.
- Aanleggen van groene wiggen.

4.2.7. Andere

- **Gezondheid**

Hittegolven veroorzaken heel wat gevolgen voor de gezondheid zoals uitdroging, zonnesteek en uitputting en leiden tot een stijging van het sterfte- en ziektecijfer, en dit vooral bij kwetsbare bevolkingsgroepen. Door de klimaatverandering zal de frequentie en intensiteit van hittegolven hoogstwaarschijnlijk toenemen, net als deze van extreme weersfenomenen zoals overstromingen, branden, stormen en droogte. Deze extreme weersfenomenen hebben ook uiteenlopende gevolgen voor de gezondheid zoals verwondingen, verdrinking, hartaanvallen, psychosociale gevolgen, ...

Daarnaast heeft de klimaatverandering nog heel wat indirecte gevolgen voor de gezondheid zoals: slechte waterbevoorrading (uitdroging) en voedselproductie (ondervoeding), toename van via vectoren overgedragen ziekten (ziekte van Lyme door teken, malaria door muggen, ..), risico's door verslechterde waterkwaliteit en voedselvergiftiging (cholera, dysenterie, salmonella, ...), toename van de concentraties troposferische ozon in de zomer (ademhalingsmoeilijkheden), toename van allergische stoornissen, ...

Volgens de WHO zou de klimaatverandering vanaf 2030 elk jaar 250.000 supplementaire sterfgevallen kunnen veroorzaken als gevolg van ondervoeding, malaria, diarree en hittegolven¹².

¹² Bron: www.klimaat.be

Deze effecten zullen echter niet overal dezelfde zijn, aangezien gezondheid en welzijn nauw samenhangen met socio-economische factoren zoals inkomsten, huisvesting, werkgelegenheid, ...

Om haar inwoners te beschermen tegen de toenemende negatieve invloed van de klimaatverandering op de gezondheid moet de gemeente een doorgedreven en toekomstgericht gezondheidsbeleid uitwerken.

Doelstelling tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad zet in op het beschermen van haar inwoners tegen de reeds voorkomende en toekomstige gezondheidseffecten van de klimaatverandering.

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- informeren blauwalgen
- zomeren voor werknemers

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 29- In kaart brengen van de kwetsbaarheden in de gemeente inzake gezondheidseffecten

Acties

- Gebruik maken van de risico- en kwetsbaarheidsanalyse van de gemeente en het tweejaarlijkse opvolgingsrapport, aangeleverd door de provincie.
- Een dynamische lijst maken van de risico- en kwetsbaarheidsanalyse van de gemeente aanvullen met meer gedetailleerde informatie
- De kwetsbare bevolkingsgroepen en kwetsbare instellingen in de gemeente in kaart brengen.
- Structureren en periodiek bijwerken van de lijst van kwetsbare inwoners.

Maatregel 30 - Uitwerken van een gezondheidsplan

Acties

- Uitwerken van een lokaal gezondheidsplan voor warme dagen voor gemeentelijke instellingen, eventueel met steun van Logo Limburg.
- Kwetsbare instellingen zoals ziekenhuizen, scholen, rust- en verzorgingstehuizen, ... aanmoedigen en ondersteunen om een gezondheidsplan voor warme dagen op te maken.
- Organisaties, gemeentediensten, ... die een evenement organiseren, aanmoedigen om een gezondheidsplan voor warme dagen op te stellen.

Maatregel 31 - Informeren van de inwoners over mogelijke gezondheidsrisico's

Acties

- Informeren over pieken van ozon, pollen, een naderende hittegolf, ...
- Informeren over de kwaliteit van zwembadwater.
- Informeren over mogelijke hinderlijke insecten zoals de eikenprocessierups en teken.
- Informeren over hoe overlast te vermijden.
- Informeren over gezondheidsrisico's tijdens/na een noodsituatie zoals schimmels na overstroming, voedselveiligheid tijdens hitte, ...
- Informeren over voorzorgsmaatregelen.

Maatregel 32 - Nemen van preventieve en beschermende maatregelen bij gezondheidsrisico's

Acties

- Parken, bossen, ... maximaal openstellen bij hitte zodat inwoners schaduw en verkoeling kunnen opzoeken.
- Organiseren van opleidingen voor personeel dat werkt met risicogroepen.
- Gemeentelijke diensten en andere organisaties aanmoedigen om bij evenementen maatregelen te nemen bij hitte.

- **Civiele bescherming en hulpdiensten**

Het veranderende klimaat, met haar stijgende frequentie en intensiteit van extreme weersfenomenen zoals overstromingen, stormen, droogte, ... brengt een verhoogd risico op noodsituaties met zich mee. De gemeente moet dus voorbereid zijn op meer en extremere noodsituaties, en haar gemeentelijk nood- en interventieplan hier aan aanpassen. Hierbij is het belangrijk om de kwetsbaarheden van de gemeente voor noodsituaties in kaart te brengen. De risico- en kwetsbaarheidsanalyse die opgesteld werd voor de gemeente kan hierbij de uitgangsbasis vormen.

Om haar inwoners, bedrijven, bezoekers, ... te beschermen tegen noodsituaties moet de gemeente inzetten op het nemen van preventieve en beschermende maatregelen zodat de impact van mogelijke rampen ingeperkt wordt. Daarnaast is ook een duidelijke communicatie en ondersteuning voor en tijdens een noodsituatie zeer belangrijk om de inwoners, bedrijven, ... te waarschuwen, te begeleiden met goed advies en te ondersteunen bij het nemen van de nodige maatregelen.

Doelstelling tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad maakt werk van een aangepast nood- en interventieplan dat afgestemd is op het verhoogde risico op noodsituaties en neemt preventieve maatregelen ter bescherming van haar inwoners, bedrijven, ...

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- inventarisatie kwetsbare instellingen
- inventariseren van evenementen

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 33 - In kaart brengen van de kwetsbaarheden inzake noodsituaties in de gemeente

Acties

- Gebruik maken van de risico- en kwetsbaarheidsanalyse van de gemeente en het tweejaarlijkse opvolgingsrapport, aangeleverd door de provincie.
- De risico- en kwetsbaarheidsanalyse van de gemeente aanvullen met meer gedetailleerde informatie.
- Opmaken van een sociale kwetsbaarheidskaart.
- In kaart brengen van de kwetsbare infrastructuur binnen de gemeente (ziekenhuis, nutsvoorzieningen, ...).

- Up-to-date houden van overzicht van de evenementen die plaatsvinden in de gemeente.

Maatregel 34 - Uitwerken van een nood- en interventieplanning

Acties

- Aanpassen van het gemeentelijk nood- en interventieplan in functie van de risico- en kwetsbaarheidsanalyse.
- Het bijzonder nood- en interventieplan voor bos- en natuurgebieden up-to-date houden.
- Uitwerken van evacuatiestrategieën i.s.m. kwetsbare scholen en instellingen.
- Paraat zijn voor mogelijke overstromingen maar ook bij droogte door waarschuwingssystemen, rampenplanning, verhogen van de zelfredzaamheid van de bevolking, ...
- Uitwerken van een nood- en interventieplan voor evenementen.

Maatregel 35 - Informeren van de inwoners over mogelijke noodsituaties

Acties

- Communiceren op maat van de doelgroep over een naderende hittegolf, mogelijke wateroverlast, ...
- Communiceren bij problemen met nutsvoorzieningen.

Maatregel 36 - Nemen van preventieve maatregelen tegen noodsituaties

Acties

- Regelmatige oefening van het gemeentelijke nood- en interventieplan.
- Inwoners informeren over klimaatadaptief wonen en leven.
- Sensibiliseren van burgers over gevaren bij droogte, overstromingen, ...
- Organiseren van een sensibilisatiecampagne rond zuinig waterverbruik tijdens droogte.

Maatregel 37 - Nemen van beschermende maatregelen tegen noodsituaties

Acties

- Beschermende maatregelen nemen voor de kwetsbare infrastructuur in de gemeente.

Maatregel 38 - Nemen van maatregelen tijdens en na noodsituaties

Acties

- Zorgen voor een duidelijke communicatie tijdens een noodsituatie.
- Verdelen van zandzakjes bij overstromingen.
- Inwoners informeren over en ondersteunen bij te nemen stappen na een noodsituatie zoals schoonmaak, verzekering, ...
- Afsluiten van natuur- en/of recreatiegebieden bv. heide t.g.v. brandgevaar bij droogte, parken en bossen t.g.v. storm, ...

Maatregel 39 - Maximaal inzetten op gescheiden afvalwaterinzameling

Acties

- Beperken en/of verbeteren van overstorten.
- Evolueren naar een rioleringsstelsel dat in een gescheiden afvoer en lokale infiltratie voorziet.

- **Afval**

De gevolgen van de klimaatverandering kunnen heel wat extra afval veroorzaken dat opgeruimd, afgevoerd en verwerkt moet worden. Zo zorgen overstromingen onder andere voor achtergelaten modder, kapotte huisraad, weggedreven auto's, meegesleurde bomen en struiken, ... Na overstromingen blijft ook vaak zwerfvuil achter als het waterniveau terug zakt (bv. plastic in de struiken). Maar ook bij stormen (omgevallen bomen, weggevlagen daken, omgevallen schuttingen, ...), hitte (dode dieren door hitte-stress, botulisme of blauwalgen, zwerfvuil door waterrecreatie op verboden plaatsen, ...) en droogte (dode struiken/bomen/landbouwgewassen, vissterfte door het droogvallen van vijvers, ...) blijft veel extra afval achter. De afvalophaling moet bijgevolg voorzien zijn op deze noodsituaties waarbij in korte tijd heel wat (specifiek) afval opgeruimd, afgevoerd en verwerkt moet worden.

Doelstelling tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad werkt een doorgedreven afvalbeleid (verzameling, behandeling, verwijdering) uit waarbij omgaan met en aanpassing aan noodsituaties een belangrijk luik vormen.

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- afvalbakkenplan
- huisvuilzakken kunnen gratis naar recyclagepark gebracht worden tijdens de zomermaanden

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

Maatregel 40 – Afvalbeleid aanpassen aan noodsituaties

Acties

- Organiseren van een extra ophaling van grof vuil na overstromingen.
- Schoonmaken van de straten en het openbaar domein na storm en overstromingen.
- Afvoeren van dode dieren bij droogte en hitte.
- Het recyclagepark frequenter openstellen na een noodsituatie.
- Gronden die door overstroming verontreinigd worden, (laten) saneren.

Maatregel 41 - Organiseren van zwerfvuilacties

Acties

- Inzetten op handhaving in het bijzonder op zwerfvuil/sluikstort.

- **Toerisme**

Het toerisme is een sector die sterk afhankelijk is van weer en klimaat. Bij de keuze voor een vakantiebestemming laten mensen zich immers leiden door hun verwachtingen over temperatuur, neerslag en wind. Voor de toeristische sector in Vlaanderen wordt verwacht dat de klimaatverandering eerder positieve effecten zal hebben. Met een stijging in het aantal 'mooie' en dus toeristisch interessante dagen zou het toeristisch seizoen langer kunnen worden. Ook wint onze noordelijke regio aan aantrekkelijkheid voor toeristen omdat Zuid-Europa hoogstwaarschijnlijk onaangenaam hete zomerperiodes tegemoet gaat.

Voor onze regio wordt voorspeld dat de groei in aantal overnachtingen als gevolg van de klimaatverandering zal schommelen tussen +2% en +16%, wat ook toenemende toeristische uitgaven en inkomsten met zich meebrengt¹³.

Daarnaast zijn er ook negatieve gevolgen van de klimaatverandering te verwachten voor de toeristische sector zoals meer schade aan infrastructuur/logies door toenemende intensiteit van de neerslag, meer nood aan investeringen in koelingsystemen en meer waterverbruik door toeristische ondernemers, daling van het debiet van de rivieren in de zomer, ...

Doelstelling tegen 2030:

De stad Herk-de-Stad speelt in op de kansen die de klimaatverandering creëert voor de toeristische sector. Daarnaast neemt/ondersteunt ze maatregelen ter bescherming van de sector tegen de negatieve invloed van de klimaatverandering.

Wat doet de gemeente nu al en zal worden verdergezet?

- openstellen trage verbindingen
- participeren aan Limburgse fietsroutes die op ons grondgebied lopen.

De stad Herk-de-Stad wil deze doelstellingen realiseren door in te zetten op onderstaande maatregelen en acties:

¹³ Bron: Vlaams adaptatieplan

Maatregel 42- Aanpassen van de toeristische infrastructuur aan de klimaatverandering

Acties

- Inzetten op het vergroenen van de gemeentelijke toeristische infrastructuur door het aanplanten van bomen, struiken, gevelgroen, ...

Maatregel 43- Inzetten op wandelen, fietsen en andere outdoor activiteiten

Acties

- Promoten van de gemeente als wandel- en/of fietsparadijs.
- Waardevolle wandelgebieden in de kijker zetten en ze verbeteren met kwaliteitsvolle infrastructuur.
- Aanbieden van de wandelboxen, fietskaarten en streekkaarten van de Regionale Landschappen op de toeristische dienst.
- Promotie maken voor de groene-halte wandelingen, het toeristische fietsroutenetwerk, ...
- Verbeteren en vernieuwen van het toeristische fietsroutenetwerk.
- Inventariseren en herstellen van trage wegen.

Maatregel 44 - Inzetten op een lokaal duurzaam toerisme

Acties

- Lokaal, duurzaam toerisme promoten: op reis in eigen streek.
- Promoten van streekeigen producten.

Maatregel 45 - Informeren van toeristen over noodsituaties/gevaren voor de gezondheid

Acties

- Uitwerken van een gezondheidsplan voor warme dagen voor toeristische activiteiten/evenementen.
- Maatregelen nemen bij hitte bij evenementen (drinkwater, schaduw, extra aandacht voor voedselveiligheid, ...).
- Waarschuwen van toeristen bij brandgevaar in de natuur.

Maatregel 46 - Nemen van beschermende maatregelen

Acties

- Afsluiten van natuur- en/of recreatiegebieden bv. heide t.g.v. brandgevaar door droogte, parken en bossen t.g.v. storm of summer drop (vallen van takken door droogte), ...
- Afsluiten van vijvers/meren bij voorkomen van blauwalg.
- Toeristische infrastructuur beschermen tegen extreme weerfenomenen zoals stormen, overstromingen, ...

5. Transversale maatregelen rond mitigatie en adaptatie

Toekomstvisie 2050:

In 2050 vormt klimaat de algemene beleidsvisie van de gemeente, waaraan elk beleidsdomein zijn steentje bijdraagt. Ook burgers en andere maatschappelijke actoren zijn doordrongen van de noodzaak van een ambitieus klimaatbeleid en gaan samen met de gemeente de strijd aan voor een klimaatneutrale en veerkrachtige gemeente.

Klimaat is een sterk verweven beleidsthema waarbij vrijwel al de beleidsdomeinen betrokken zijn. Om een geslaagd klimaatbeleid te voeren, is er dan ook nood aan integratie en afstemming tussen de verschillende beleidsdomeinen, zowel tussen de verschillende beleidsplannen als bij het uitwerken van concrete maatregelen. Een doorgedreven samenwerking tussen de verschillende beleidsdomeinen is bijgevolg een noodzaak. Alleen op die manier kom je tot een ambitieus, geïntegreerd klimaatbeleid dat de algemene beleidsvisie vormt van de gemeente.

De transitie naar een klimaatvriendelijke gemeente gaat ook verder dan technologische oplossingen. Technische systemen zitten namelijk diep ingebed in maatschappelijke structuren. De visie en strategie moeten bijgevolg gedragen worden door de maatschappij als zodanig en moeten ook voldoen aan het verwachtingspatroon van de maatschappelijke actoren. Participatie en empowerment in de ruimste zin zijn hiervoor essentieel. De gemeente moet hier actief werk van maken.

Om te komen tot participatie van burgers en andere maatschappelijke actoren aan het klimaatbeleid, is het belangrijk dat er geïnvesteerd wordt in bewustmaking en in kwaliteitsvolle natuur- en milieueducatie en -vorming. Pas dan krijg je kritische burgers en professionelen die bereid en in staat zijn mee vorm te geven aan een klimaatvriendelijke gemeente.

Doelstellingen tegen 2030:

De gemeente **Herk-de-Sad** zet in op:

- een doorgedreven horizontale integratie van het klimaatbeleid binnen haar bestuur.
- participatie van burgers en andere maatschappelijk actoren bij het klimaatbeleid.
- educatie van burgers en andere maatschappelijke actoren over het klimaatbeleid.

- **Een geïntegreerd klimaatbeleid**

Maatregel 1 - Werk maken van een geïntegreerd klimaatbeleid

Acties

- Opnemen van de klimaatdoelstellingen en -ambities in het gemeentelijke strategische meerjarenplan en de beleids- en beheerscyclus (BBC).
- Klimaat opnemen als algemene beleidsvisie van de gemeente.
- Samenwerkingsverbanden opzetten tussen de verschillende beleidsdomeinen.

Maatregel 2 - Afstemmen van het klimaatactieplan 2030 met andere beleidsplannen

Acties

- Afstemmen met het gemeentelijke mobiliteitsplan.
- Onderling afstemmen van het mitigatieplan en het adaptatieplan.

- Afstemmen met het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan.
- Afstemmen met gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplannen.
- Afstemmen met het gemeentelijk woonbeleidsplan.
- Afstemmen met het gemeentelijk groen- en bomenplan waarin de plekken met een tekort aan groen zichtbaar worden gemaakt en de opportuniteiten voor het uitbreiden of verbinden van het openbaar groen in beeld worden gebracht.
- Afstemmen met het gemeentelijk bermbeheerplan.
- Afstemmen met het gemeentelijk gezondheidsplan warme dagen.
- Afstemmen met het gemeentelijk hemelwaterplan.
- Afstemmen met het gemeentelijk waterbeleidsplan.

- **Betrokkenheid van burgers en andere maatschappelijke actoren**

Maatregel 3 - Inzetten op een goede adviesverlening aan burgers en andere maatschappelijke actoren

Acties

- Uitwerken van een goede dienstverlening door de dienst leefmilieu
- Doorverwijzen naar adviesverlening door de verschillende gemeentelijke diensten zoals wonen, ruimtelijke planning, mobiliteit, ...
- Promoten van het gemeentelijke woonloket.
- Doorverwijzen naar adviesverlening door partners zoals Fluvius, Dubolimburg, Stebo, de Regionale Landschappen, ...

Maatregel 4 - Verlenen en promoten van financiële steun en subsidies aan burgers en andere maatschappelijke actoren

Acties

- Promotie maken voor de premies van de gemeente, Vlaamse Overheid en de netbeheerder.
- Promoten van de Duwolim- en de DuwolimPlus-lening.
- Promoten en financieel ondersteunen van het duurzaam bouwadvies van Dubolimburg.
- Financieel ondersteunen van plaatselijke milieu- en natuurverenigingen.

Maatregel 5 - Opzetten van participatie

Acties

- In gesprek gaan met burgers via bv. de oprichting van een adviesraad, de organisatie van een wedstrijd, een debatavond, ...
- Een publieksenquête lanceren rond een gepland project.

Maatregel 6 - Investeren in bewustmaking van burgers en andere maatschappelijke actoren

Acties

- Het klimaatbeleid van de gemeente bekend maken via al de diensten.
- Een goed toegankelijk klimaatluik uitbouwen op de gemeentelijke website.
- Klimaatinspanningen van de verschillende diensten in de kijker zetten via website, infoblad, FutureProofed...
- Organiseren van informerende en sensibiliserende (klimaat)campagnes zoals autovrije zondag, wereldfeest, energiebeurs, autoluwe schooldag, nacht van de duisternis, klimaatweek, ...

- Versterken van campagnes van hogere overheden of andere organisaties (bv. week van de fair trade, Earth Hour, Ecobouwers opendeur, Dikkevrienddag, ...)
- Communiceren over de resultaten van acties.

Maatregel 7 - Investeren in milieuvorming en -educatie

- Promoten van workshops rond klimaatthema's van de partners zoals Dubolimborg, Fluvius, Centrum voor Duurzaam Groen, ... voor burgers/professionelen.
- De lokale scholen motiveren om mee te doen met MOS.
- Educatief materiaal ter beschikking stellen van de lokale scholen.
- Organiseren van thematische infoavonden voor inwoners (ecologisch tuinieren, duurzaam bouwen, zuinig omgaan met drinkwater, lokale voeding, composteren, ...).
- Organiseren van een film, debat, voorstelling of lezing rond klimaat.

6. Bronnen

- Model gemeentelijk klimaatactieplan 2020 provincie Limburg
- Klimaatadaptatieplan Limburg
- Energiewinst in Limburg, Veehouderij
- Model klimaatactieplan 2020 provincie Vlaams-Brabant
- Map Geïntegreerd klimaatbeleid - klimaatfiches, provincie Limburg
- De toekomst in lokale handen, Inspiratieboek voor een duurzaam lokaal beleid, BBL
- Na Parijs: van fossiel naar hernieuwbaar in tien jaar. 21 beleidspistes voor een disruptief klimaatbeleid, BBL
- Memorandum voor de Vlaamse verkiezingen 2019, BBL
- BBL InZicht van 12/12/2018
- Leo Van Broeck, Vlaamse Bouwmeester
- Beleidsaanbevelingen voor gemeenten uit Klimaatstudie, provincie Vlaams-Brabant
- Inventaris van mogelijke klimaatacties, provincie Vlaams-Brabant
- Klimaatactieprogramma 2016-2019, provincie Vlaams-Brabant
- Duurzame energie- en klimaatactieplan Schoten
- Klimaatadaptatieplan Merelbeke
- Klimaatplan Sint-Niklaas
- Impact van de klimaatverandering in België, UCL en Greenpeace
- Vlaams adaptatieplan
- Vlaams mitigatieplan 2013-2020
- Voorontwerp Vlaams klimaatbeleidsplan 2021-2030
- Belgisch Nationaal Adaptatieplan
- Scenario's voor een koolstofarm België tegen 2050, <http://klimaatruimte.be>
- <http://www.groenblauwenetwerken.com>
- <https://www.bondbeterleefmilieu.be/>
- <http://klimaatruimte.be>
- <http://www.burgemeestersconvenant.be/>
- <http://www.burgemeestersconvenant.eu/>
- <http://www.klimaat.be>
- <https://klimaat.vmm.be/nl>

Bijlage 1: Maatregelentabel Klimaatmitigatie voor SECAP

Deze tabel bundelt de belangrijkste **sleutelacties** rond mitigatie uit het klimaatactieplan 2030 van de stad Herk-de-Stad. Per actie wordt volgende informatie meegegeven: het interventiegebied van de actie, het beleidsinstrument dat gebruikt wordt om de actie te implementeren en de SDG's (zie bijlage 3 voor het overzicht van de SDG's en wat elke SDG inhoudt) waaraan gewerkt wordt met deze actie.

Gemeentelijke gebouwen, uitrusting en installaties 🗝️				
Maatregel	Sleutelactie	Interventiegebied	Beleidsinstrument	SDG's
Maatregel 1 - Inzetten op monitoring en een planmatige aanpak	Binnen de technische dienst wordt een energieverantwoordelijke aangeduid die jaarlijks het energieverbruik van de eigen gebouwen opvolgt en het beleid adviseert in het nemen van maatregelen zodat de voetafdruk van de gemeentelijke gebouwen in 2025 lager ligt dan in 2019.	Monitoring verbruik	Andere	7,11
Maatregel 2 - De benuttingsgraad van de infrastructuur verbeteren	Een circulaire herbestemming uitwerken voor niet-gebruikte gebouwen.	Andere	Andere	9, 11, 13
Maatregel 4 - Doorgedreven renovatie van gemeentelijke gebouwen	De verouderde gasverwarmingsetels van de 18 sociale woningen aan de Dr. Vanweddingenlaan worden gefaseerd vervangen tegen 2023.	Energiebesparing bij het verwarmen van ruimtes en warm water	Andere	7,9
	We brengen het gebouw waarin het gemeenschapscentrum en de bibliotheek gehuisvest zijn naar de 21 ^{ste} eeuw op vlak van duurzaamheid.	Energiebesparing bij het verwarmen van ruimtes en warm water	Andere	7,9
	Een relighting uitvoeren van de gemeentelijke gebouwen. We zetten vooral in op de nieuwbouw en het renoveren. Bij de overige doen we aan slim vervangen.	Energiebesparing	Andere	7,9
Maatregel 5 - Energiezuinige	Bij nieuwbouw rekening houden met passief of BEN-normen (vanaf 2019 verplicht voor openbare gebouwen).	Geïntegreerde actie	Bouwstandaarden	7, 9, 11, 13

nieuwbouw van gemeentelijk patrimonium				
Maatregel 6 – Stimuleren van rationeel energie- en waterverbruik in gemeentelijke gebouwen	Stimuleren van rationeel energie- en waterverbruik in gemeentelijke gebouwen door interne milieuzorg op te zetten en door sensibiliserende acties voor het personeel op te zetten. Vb Dikke Truiendag, Wereldwaterdag,...	Geïntegreerde actie	Andere	6,7
Maatregel 7 - Inzetten op hernieuwbare energie	Tegen 2025 produceren we 30% van onze energiebehoeften in gemeentelijke gebouwen zelf op duurzame wijze.	Hernieuwbare energie voor elektriciteitsbehoefte gemeentelijk patrimonium	Openbare aanbesteding	7,11, 13
Tertiaire gebouwen, uitrusting en installaties 				
Maatregel	Sleutelactie	Interventiegebied	Beleidsinstrument	SDG's
Maatregel 9 - Sensibiliseren van de tertiaire sector voor monitoring en een planmatige aanpak	Sensibiliseren tertiaire sector voor monitoring en planmatige aanpak	Geïntegreerde actie	Andere	1,3 ,7, 11
Maatregel 11 - Promoten van en ondersteunen bij een doorgedreven renovatie van gebouwen en kleinere besparende maatregelen	We verankeren geleidelijk aan de duurzaamheidsprincipes in de nieuwe en vernieuwde gemeentelijke subsidiereglementen en stimuleren op die manier duurzaam gedrag bij verenigingen en clubs	Geïntegreerde actie	Leningen en subsidies	12
Maatregel 13 - Promoten van hernieuwbare energie	Promotie maken voor de zonnekaart en het plaatsen van PV-panelen.	Hernieuwbare energie	Andere	7, 9, 11, 13
Maatregel 14 - Stimuleren van rationeel energieverbruik	Sensibiliserende acties opzetten en promotie maken voor REG Campagnes	Energiezuinige systemen	Andere	7, 9, 11, 13, 16

Maatregel 15 – - Een gericht beleid voeren rond duurzame bedrijventerreinen	Onder de noemer "lokale helden voor globale doelen" zetten we tweejaarlijks bedrijven die concrete duurzaamheidsmaatregelen nemen in de kijker.	Andere	Andere	8,9,11,12
Residentiële gebouwen 🏠				
Maatregel	Sleutelactie	Interventiegebied	Beleidsinstrument	SDG's
Maatregel 19 - Stimuleren van compacter wonen en bouwen en nieuwe gedeelde woonvormen	Benutten van leegstand in de kern door het inventariseren van leegstand en het voeren van een stimulerend/sanctionerend beleid, het stimuleren van wonen boven winkels, het opdelen van onderbenutte woningen, ...	Andere	Andere	9, 11, 13, 16, 17
	Ontwikkelen van een visie om het beschikbare aanbod aan panden op het grondgebied te activeren voor wonen d.m.v faciliteren van alternatieve woonvormen zoals cohousing en cowonen.	Andere	Andere	9, 11, 13, 16, 17
Maatregel 21 – inzetten op stedenbouwkundige aspecten	Afbakenen van zones waar in hogere mate verdicht kan worden en door middel van woondichtheid, bebouwde oppervlakte/terreinoppervlakte en totale woonoppervlakte/terreinoppervlakte vastleggen hoe deze verdichting kwalitatief kan ontwikkeld worden.	Andere	Bouwstandaarden	9, 11, 13, 16
Transport 🚗				
Maatregel	Sleutelactie	Interventiegebied	Beleidsinstrument	SDG's
Maatregel 23 - Stimuleren en faciliteren van een duurzaam verplaatsingsgedrag in het kader van woon-werkverkeer en dienstverplaatsingen van het gemeentelijk personeel	Sensibilisering van eigen personeel om zoveel mogelijk de auto thuis te laten en de fiets te nemen of het openbaar vervoer te gebruiken voor woon-werkverkeer	modaliteitsverschuiving naar wandelen en fietsen' of carpoolen	Bewustwording/training Leningen en subsidies	1, 3, 10, 11, 13
	Stimuleren van duurzame dienstverplaatsingen van het personeel door o.a. , dienstfietsen, extra vergoeding carpoolen bij dienstverplaatsing, tickets voor openbaar vervoer	modaliteitsverschuiving naar openbaar vervoeren naar wandelen en fietsen	Bewustwording/training Leningen en subsidies	3, 11, 13
Maatregel 24 - Realiseren van een klimaatvriendelijker gemeentelijk wagenpark	We onderzoeken de mogelijkheden van autodelen waarbij het gemeentebestuur voor een verzekerde afname zorgt, maar dezelfde voertuigen beschikbaar zijn voor Herkenaren.	Elektrische voertuigen	Openbare aanbesteding	7, 11, 13
Maatregel 25 - Stimuleren van	Via het geven van incentives stimuleren we een duurzaam verplaatsingsgedrag bij bewoners, bedrijven en scholen.	Andere	Bewustwording/training	11, 13, 17

inwoners, bedrijven, scholen, ... voor een duurzaam verplaatsingsgedrag	Stimuleren van scholen om de provinciale Mobilim-subsidie aan te vragen en ze te laten deelnemen aan een autoluwe schooldag	Andere	Bewustwording/training	11, 13, 17
Maatregel 26 - Uitwerken van een ambitieus fietsbeleid	We investeren jaarlijks in voorzieningen voor de zwakke weggebruiker	Optimalisatie van het wegennet	Regulering van transport/mobiliteitsplanning	3, 9, 11, 13, 16
	Zorgen voor een fietsveilige schoolomgeving (schoolstraat, fietsstraat, veilige fietspaden, zebrapaden, inzetten van wijkagent, ...).	Optimalisatie van het wegennet	Regulering van transport/mobiliteitsplanning	3, 9, 11, 13, 16
	We ontsluiten trage wegen waarbij we focussen op die trage wegen die bijdragen tot een fiets—en wandelvriendelijke ontsluiting van gebieden	Optimalisatie van het wegennet	Regulering van transport/mobiliteitsplanning	3, 9, 11, 13, 16
Maatregel 27- Uitwerken van een ambitieus voetgangersbeleid	We investeren jaarlijks in voorzieningen voor de zwakke weggebruiker	Optimalisatie van het wegennet	Regulering van transport/mobiliteitsplanning	3, 9, 11, 13, 16
	We ontsluiten trage wegen waarbij we focussen op die trage wegen die bijdragen tot een fiets—en wandelvriendelijke ontsluiting van gebieden	Optimalisatie van het wegennet	Regulering van transport/mobiliteitsplanning	3, 9, 11, 13, 16
Openbare verlichting 🛡️				
Maatregel	Sleutelactie	Interventiegebied	Beleidsinstrument	SDG's
Maatregel 35 - Inzetten op een planmatige aanpak van de openbare verlichting	In samenwerking met de netbeheerder een masterplan openbare verlichting opmaken (aanpassen lampen, regime en aanwezigheidsdetectie).	Energie-efficiëntie	Verplichtingen van energieleveranciers*	7, 9, 11, 13, 16, 17
Maatregel 36- Inzetten op energiezuinige verlichting	Zorgen voor een versnelde invoer van ledverlichting in straten met verouderde lichtpunten.	Energie-efficiëntie	Verplichtingen van energieleveranciers*	7, 9, 11, 13
	Verlichting enkel plaatsen daar waar het echt noodzakelijk/wenselijk is.	Energie-efficiëntie	Verplichtingen van energieleveranciers*	7, 9, 11, 13, 16
Maatregel 37 - Inzetten op doven en dimmen van verlichting	Overschakelen naar een avondregime.	Energie-efficiëntie	Energiemanagement	7, 9, 11, 13, 16
	Samen met de netbeheerder bekijken waar en volgens welk regime lichtpunten gedoofd kunnen worden.	Energie-efficiëntie	Verplichtingen van energieleveranciers*	7, 9, 11, 13, 16, 17
	Samen met de netbeheerder bekijken waar lichtpunten gedimd kunnen worden.	Energie-efficiëntie	Verplichtingen van energieleveranciers*	7, 9, 11, 13, 16, 17

* in Vlaanderen is dit een verplichting van de netbeheerder, maar je kan enkel 'verplichtingen van energieleveranciers' selecteren in het SECAP-sjabloon.

Industrie				
Maatregel	Sleutelactie	Interventiegebied	Beleidsinstrument	SDG's
Maatregel 41 - Inzetten op klimaatvriendelijke processen en nieuwe technologieën	Onder de noemer "lokale helden voor globale doelen" zetten we tweejaarlijks bedrijven die concrete duurzaamheidsmaatregelen nemen in de kijker.	Energiezuinigheid bij industriële processen	Andere	8, 9, 11, 13, 17
Maatregel 43 - Een gericht beleid voeren rond duurzame bedrijventerreinen	Maximaal inzetten op reconversie, verdichting, herstructurering, hergebruik en parkmanagement van bestaande bedrijventerreinen.	Andere	Andere	9, 11, 13, 16, 17
	Beroep doen op de ondersteuning van POM Limburg voor o.a. het stimuleren van de samenwerking tussen bedrijven op een bedrijventerrein rond uitwisseling van restwarmte, duurzaam woon-werkverkeer, autodelen, ... en het ontwikkelen of revitaliseren van een bedrijventerrein.	Andere	Andere	7, 9, 11, 13, 17
Lokale elektriciteitsproductie				
Maatregel	Sleutelactie	Interventiegebied	Beleidsinstrument	SDG's
Maatregel 45 - Faciliteren van en zelf investeren in windkracht	Binnen de wettelijke voorschriften een flexibel vergunningenbeleid hanteren voor de toepassing van windenergie.	Andere	vergunningen	7
Maatregel 46 - Faciliteren van en zelf investeren in fotovoltaïsche energie	Tegen 2025 produceren we 30% van onze energiebehoeften in gemeentelijke gebouwen zelf op duurzame wijze.	Zonnepanelen	Openbare aanbesteding	7, 9, 11, 13
Andere				
Landbouw				
Maatregel	Sleutelactie	Interventiegebied	Beleidsinstrument	SDG's
Maatregel 51 - Stimuleren van landbouw van korte keten	Samen met De Landgenoten ontwikkelen we een systeem waarbij landbouwgrond op een structurele en duurzame manier ter beschikking wordt gesteld van lokale bioboeren.	Gerelateerd aan land- en bosbouw	Bewustwording/training	2,12

	Stimuleren tot aankoop van diverse (landbouw-)producten via de korte keten via sensibilisering van zowel burgers als aanbieders van producten, met deelname aan acties zoals o.a. de jaarlijkse “korte keten kaart” of de week van de korte keten.	Gerelateerd aan land- en bosbouw	Bewustwording/training	2,12
Maatregel 52 - Inzetten op educatie, participatie en promotie voor duurzame landbouw/voeding	We gebruiken en promoten op een actieve manier fairtrade en korte-keten producten bij zoveel mogelijk eigen evenementen en activiteiten.	Gerelateerd aan land- en bosbouw	Bewustwording/training	2,12
Ruimtelijke ordening				
Maatregel	Sleutelactie	Interventiegebied	Beleidsinstrument	SDG's
Maatregel 53 - Inzetten op kernversterking	Afbakenen van zones waar in hogere mate verdicht kan worden en door middel van woondichtheid, bebouwde oppervlakte/terreinoppervlakte en totale woonoppervlakte/terreinoppervlakte vastleggen hoe deze verdichting kwalitatief kan ontwikkeld worden.	Stedelijke regeneratie	Landgebruikplanning	9, 11, 13, 16
	Promoten van alternatieve, betaalbare woonvormen al dan niet voor specifieke doelgroepen en promoten van duurzame verkavelingen met aandacht voor (openbaar) groen en (gemeenschappelijke) buitenruimtes	Stedelijke regeneratie	Andere	9, 11, 13, 16
Maatregel 54 - Ruimte voorzien voor duurzame mobiliteit	Ruimte en infrastructuur voorzien voor alternatieve mobiliteit zoals collectief vervoer, autodelen, carpoolen, elektrische fietsen en wagens, ...	Stedelijke regeneratie	Landgebruikplanning	9, 11, 13, 16
Maatregel 56 - Ruimte maken voor (publiek) groen	Beschermen van bestaande bomen door middel van een verordening	Stedelijke regeneratie	verordening	13,15
	Inrichting van het nieuwe gemeentelijke bos in Scholen.	Planten van bomen in stedelijke gebieden	Landgebruikplanning	13,15
	Experimenteren met diverse bloemenweides, volkstuintjes en sneukelhagen in overleg met de plaatselijke imkers.	Planten van bomen in stedelijke gebieden	Landgebruikplanning	13,15
	We doen mee de provinciale actie van LSM om 100.000 bomen te planten.	Planten van bomen in stedelijke gebieden	Landgebruikplanning	13,15
Maatregel 57 - Activeren van leegstand	Inventariseren van de hoeves in agrarisch gebied en in dialoog gaan met de eigenaars om leegstand tegen te gaan en te komen tot een nuttiger herbestemming. Indien zonevreemde oplossingen opportuun zijn overgaan tot opmaken van een RUP ‘zonevreemde hoeves’	Stedelijke regeneratie	Andere	9, 11
Maatregel 58 - Aanpakken van	Inzetten op woonkwaliteit door de opmaak van een woonkwaliteitsverordening waarin een visie wordt opgenomen over woningopsplitsingen tot het bekomen van meergezinswoningen.	Stedelijke regeneratie	verordening	9,11

onderbenutte gebouwen	Ontwikkelen van een visie om het beschikbare aanbod aan panden op het grondgebied te activeren voor wonen d.m.v faciliteren van alternatieve woonvormen zoals cohousing en cowonen.	Stedelijke regeneratie	Andere	9,11
Duurzame productie en consumptie				
Maatregel	Sleutelactie	Interventiegebied	Beleidsinstrument	SDG's
Maatregel 60 - Inzetten op een duurzaam en circulair aankoopbeleid van de gemeente	We voeren vanaf 2020 waar mogelijk en zinvol een duurzaamheidstest in voor onze aankopen en we nemen duurzaamheidscriteria op in onze aanbestedingen gebaseerd op "Duurzame Overheidsopdrachten" van de Vlaamse overheid en dit vanaf de intentie tot aankoop van elk product of elke dienst.	Alle sectoren	Andere	11, 12, 13, 16
	Gemeentelijke activiteiten en evenementen worden op een duurzame manier georganiseerd.	Andere	Andere	12
Maatregel 6 - Ondersteunen van (lokale) deelinitiatieven	We onderzoeken de mogelijkheden van autodelen waarbij het gemeentebestuur voor een verzekerde afname zorgt, maar dezelfde voertuigen beschikbaar zijn voor Herkenaren.	Andere	Andere	1, 10, 11, 13, 16
Maatregel 64 – Ondersteunen van initiatieven rond herstellen	We faciliteren pop-ups, repair-café's, korte - keten voor zover ze niet storend zijn voor de huidige handelszaken. Bij initiatieven repair café's, pop-upbars, concessies en korte keten-initiatieven worden de bestaande lokale economische spelers zoveel mogelijk betrokken.	Afval- en afvalwaterbeheer	Andere	1, 10, 11, 12, 13, 17
Afval				
Maatregel	Sleutelactie	Interventiegebied	Beleidsinstrument	SDG's
Maatregel 65 - Inzetten op afvalpreventie	De Herkse verenigingen kunnen aanspraak maken op een subsidie voor duurzame acties bij evenementen.	Afval- en afvalwaterbeheer	Bewustwording/training	11, 12, 13, 17
Maatregel66- Inzetten op sorteren en recycleren	Voorzien van afvaleilanden met duidelijk sorteerinstructies in al de gemeentelijke gebouwen.	Afval- en afvalwaterbeheer	Andere	11, 12, 13
	Organiseren van sorteerlessen voor nieuwe inwoners/personneelsleden.	Afval- en afvalwaterbeheer	Bewustwording/training	11, 12, 13, 17
	Inzetten op het sorteren van afval tijdens evenementen van de stad/gemeente.	Afval- en afvalwaterbeheer	Andere	11, 12, 13

Bijlage 2: Maatregelentabel Klimaatadaptatie voor SECAP

Deze tabel geeft een overzicht van een aantal aanpassingsmaatregelen uit het klimaatactieplan 2030 van stad Herk-de-Stad. De maatregelen zijn hier opgelijst per sector (zoals in het SECAP-sjabloon). Per maatregel wordt ook aangeduid welke klimaatrisico's hiermee getemperd worden via de volgende icoontjes: **Hitte:** , **Droogte:** , **Natte winters en extreme neerslag:** , **Stijgende temperatuur:**

In de laatste kolom wordt aangegeven van welke duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) (zie bijlage 3 voor het overzicht van de SDG's en wat elke SDG inhoudt) werk gemaakt wordt met de maatregel.

Sector	Maatregelen (niet limitatief)	Klimaatrisico's				SDG's
						
 Gebouwen	Maatregel 6 - Verdroging tegengaan	x	x			6, 9, 11,13
	Maatregel 12 - Footprint van gebouwen beperken	x	x			9, 11 ,13
	Maatregel 17 - Creëren van (natuurlijke) schaduw			x	x	9, 11 ,13
	Maatregel 21 – Realisatie van nieuwe groene open ruimte in de kern van de gemeente	x	x	x	x	9, 11, 13, 15
 Vervoer	Maatregel 5 - Water laten infiltreren	x	x			6, 9, 11,13
	Maatregel 10 - Onverharde oppervlakte behouden, vergroten of compenseren	x	x	x	x	9, 11, 13
	Maatregel 11 - Verharderen van infrastructuur beperken	x	x	x	x	9, 11 ,13
	Maatregel 13 - Ontharden en vergroenen van openbare ruimte, met aandacht voor meer biodiversiteit	x	x	x	x	9, 11, 13, 15
	Maatregel 15 - Kiezen voor bouwmaterialen en verharding met hoge reflectie/lage warmteabsorptie	x	x	x	x	9, 11 ,13
	Maatregel 17 - Creëren van natuurlijke schaduw	x	x	x	x	3, 9, 11 ,13
	Maatregel 19 - Ontwikkeling richting grotere en meer robuuste natuurgebieden die met elkaar verbonden zijn via robuuste natuurverbindingen	x	x	x	x	9, 11, 13, 15
	Maatregel 27 - Ventileren door het faciliteren van gerichte windstromen voor verkoeling			x	x	9, 11, 13
Maatregel 38 - Nemen van beschermende maatregelen tegen noodsituaties		x			9, 11, 13	
	Maatregel 8 - Inzetten op waterbewust bouwen en wonen		x			9, 11, 13

 Energie	Maatregel 34 - In kaart brengen van de kwetsbaarheden inzake noodsituaties in de gemeente	x	x	x	x	3, 9, 11, 13
	Maatregel 35 - Uitwerken van een nood- en interventieplan	x	x	x	x	3, 9, 11, 13
	Maatregel 36 - Informeren van de inwoners over mogelijke noodsituaties	x	x	x	x	3, 9, 11, 13
	Maatregel 37 - Nemen van beschermende maatregelen tegen noodsituaties	x	x	x	x	9, 11, 13, 16
 Water	Maatregel 1 - Hemelwater opvangen en hergebruiken	x	x			6, 9, 11, 13
	Maatregel 3 - Inzetten op rationeel waterverbruik	x				6, 11, 13, 17
	Maatregel 4 - Brongericht aanpakken van wateroverlast: vasthouden van hemelwater op de plaats waar het valt	x	x			6, 11, 13
	Maatregel 5 - Water laten infiltreren	x	x			6, 9, 11, 13
	Maatregel 6 - Verdroging tegengaan	x	x			6, 9, 11, 13
	Maatregel 13 - Verharding van de infrastructuur beperken	x	x	x	x	9, 11, 13
	Maatregel 37 - Nemen van preventieve maatregelen tegen noodsituaties	x				6, 11,13
 Afval	Maatregel 41 - Afvalbeleid aanpassen aan noodsituaties	x	x	x	x	3, 11, 12, 13
	Maatregel 42 - Organiseren van zwerfvuilacties	x	x	x	x	11, 12, 13
 Land-gebruik-planning	Maatregel 2 - Ruimte maken voor de (natuurlijke) bedding van rivieren	x	x			11, 13, 16
	Maatregel 4 - Brongericht aanpakken van wateroverlast: vasthouden van hemelwater op de plaats waar het valt	x	x			11, 13, 15
	Maatregel 7 - Vermijden van constructies in overstromingsgevoelige gebieden		x			11, 13
	Maatregel 10 - Onverharde oppervlakte behouden, vergroten of compenseren	x	x	x	x	11, 13, 15, 16
	Maatregel 11 - Verharding van de infrastructuur beperken	x	x	x	x	9, 11, 13, 16
	Maatregel 12 - Footprint van gebouwen beperken	x	x	x	x	9, 11, 13
	Maatregel 19 - Ontwikkeling richting grotere en meer robuuste natuurgebieden die met elkaar verbonden zijn via robuuste natuurverbindingen	x	x	x	x	9, 11, 13, 15
	Maatregel 20 - Inzetten op een doorgedreven groenblauwe dooradering in de kern van de gemeente	x	x	x	x	11, 13, 15
Maatregel 21 - Realisatie van nieuwe groene open ruimte in de kern van de gemeente	x	x	x	x	11, 13, 15	

 Land- en bosbouw	Maatregel 1 - Hemelwater opvangen en hergebruiken	x	x			2, 6, 11, 13
	Maatregel 3 - Inzetten op rationeel waterverbruik	x				6, 11, 13, 16
	Maatregel 22 - Inzetten op duurzaam bosbeheer	x	x	x	x	11, 13, 15
	Maatregel 26 - Afschermen van erosie	x	x			11, 13, 15
 Milieu en biodiversiteit	Maatregel 2 - Ruimte maken voor de (natuurlijke) bedding van rivieren	x	x			11, 13, 15
	Maatregel 5 - Water laten infiltreren	x	x	x	x	11, 13, 15
	Maatregel 13 - Ontharden en vergroenen van openbare ruimte	x	x	x	x	3, 11, 13, 15
	Maatregel 19 - Ontwikkeling richting grotere en meer robuuste natuurgebieden die met elkaar verbonden zijn via robuuste natuurverbindingen	x	x	x	x	11, 13, 15
	Maatregel 20 - Inzetten op een doorgedreven groenblauwe dooradering in de kern van de gemeente	x	x	x	x	3, 11, 13, 15
	Maatregel 21 - Realisatie van nieuwe groene open ruimte in de kern van de gemeente	x	x	x	x	11, 13, 15
	Maatregel 22 - Inzetten op duurzaam natuurbeheer	x	x	x	x	11, 13, 15
 Gezondheid	Maatregel 24 - Stimuleren van de toename van vergroening op privaat domein	x	x	x	x	11, 13, 15
	Maatregel 34 - In kaart brengen van de kwetsbaarheden in de gemeente inzake gezondheidseffecten	x	x	x	x	3, 11, 13, 16
	Maatregel 30 - Uitwerken van een gezondheidsplan			x	x	3, 11, 13, 16
	Maatregel 31 - Informeren van de inwoners voor mogelijke gezondheidsrisico's	x	x	x	x	3, 11, 13, 16
	Maatregel 32 - Werkgevers informeren om de nodige maatregelen te nemen tegen gezondheidsrisico's en zelf het goede voorbeeld geven	x	X	x	x	3, 11, 13, 16, 17
	Maatregel 33 - Nemen van preventieve en beschermende maatregelen bij gezondheidsrisico's	x	x	x	x	3, 11, 13, 16
	Maatregel 34 - In kaart brengen van de kwetsbaarheden inzake noodsituaties in de gemeente	x	x	x		3, 11, 13, 16
	Maatregel 35 - Uitwerken van een nood- en interventieplanning	x	x	x		3, 11, 13, 16
	Maatregel 36 - Informeren van de inwoners over mogelijke noodsituaties	x	x	x		3, 11, 13, 16
	Maatregel 37 - Nemen van preventieve maatregelen tegen noodsituaties	x	x	x		3, 11, 13, 16
	Maatregel 38 - Nemen van beschermende maatregelen tegen noodsituaties	x	x	x		9, 11, 13, 16
	Maatregel 39 - Nemen van maatregelen tijdens en na noodsituaties	x	x	x		3, 11, 13, 16
Maatregel 40 - Garanderen van veilige drinkwatervoorziening	x	x	x	x	3, 11, 13, 16	

 Toerisme	Maatregel 43 - Aanpassen van de toeristische infrastructuur aan de klimaatverandering	x	x	x	x	6, 9, 11, 12, 13, 15
	Maatregel 44 - Inzetten op wandelen, fietsen en andere outdoor activiteiten				x	3, 11, 12, 13
	Maatregel 45 - Inzetten op een lokaal duurzaam toerisme				x	11, 12, 13
	Maatregel 46 - Informeren van toeristen over noodsituaties/gevaren voor de gezondheid	x	x	x	x	3, 11, 12, 13, 16
	Maatregel 47 - Nemen van beschermende maatregelen	x	x	x	x	3, 11,12, 13, 16
 Andere	Transversale maatregel 1 - Werk maken van een geïntegreerd klimaatbeleid	x	x	x	x	11, 13, 16, 17
	Transversale maatregel 2 - Afstemmen van het klimaatactieplan 2030 met andere beleidsplannen	x	x	x	x	11, 13, 16, 17
	Transversale maatregel 3 - Inzetten op een goede adviesverlening aan burgers en andere maatschappelijke actoren	x	x	x	x	11, 13, 16, 17
	Transversale maatregel 4 - Verlenen en promoten van financiële steun en subsidies aan burgers en andere maatschappelijke actoren	x	x	x	x	11, 13, 16, 17
	Transversale maatregel 5 - Opzetten van participatie	x	x	x	x	11, 13, 16, 17
	Transversale maatregel 6 - Investeren in bewustmaking van burgers en andere maatschappelijke actoren	x	x	x	x	11, 13, 16, 17
	Transversale maatregel 7 - Investeren in milieuvorming- en educatie	x	x	x	x	11, 13, 16, 17

Bijlage 3: De 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen onder de loep

Beëindig armoede overal en in al haar vormen: Vandaag overleven vele mensen in ontwikkelingslanden met minder dan 1,25 dollar per dag. Ook in België echter blijft armoede een prangend probleem. We moeten armoede op nationaal vlak halveren tegen 2030. Het uiteindelijke doel is om armoede overal en in al haar vormen uit te roeien.

Beëindig honger, zorg voor voedselveiligheid /-zekerheid en promoot duurzame landbouw: Iedereen heeft toegang tot betaalbare voeding. Nieuwe landbouwtechnieken zullen gezond en kwalitatief voedsel op een duurzame manier verbouwen. Zo heeft elk mens voedselzekerheid.

Goede gezondheid en welzijn voor alle leeftijden: Kinder- en moedersterfte moeten dalen. Hetzelfde geldt voor drank- en druggebruik. Informatie over besmettelijke ziektes is noodzakelijk om de verspreiding ervan tegen te gaan. De VN wil mentale ziektes meer onder de aandacht brengen en pleit voor minder verkeersdoden.

Inclusief, gelijkwaardig, kwalitatief onderwijs en kansen voor levenslang leren voor iedereen: Jongens en meisjes kunnen vrij naar de lagere en middelbare school gaan. Ze krijgen ook de kans om verder te studeren. Technisch, beroeps- of universitair onderwijs moet vrij toegankelijk zijn, ongeacht geslacht of afkomst. De leeromgeving moet veilig en inclusief zijn. Daarnaast gaat deze doelstelling ook op een kwalitatieve voorschoolse zorg en ontwikkelen en over het opvoeden van leerlingen tot wereldburgers.

Gender gelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes: We moeten komaf maken met genderongelijkheid: het glazen plafond, de loonkloof en gendergeweld. Vrouwen hebben, net zoals mannen, recht op een goede gezondheid en kennis over seksualiteit. Er is nood aan een beleid en rechtspraak dat inzet op gendergelijkheid.

Toegang tot water en sanitair voor iedereen en duurzaam watergebruik: Iedereen heeft recht op veilig drinkbaar water en sanitaire voorzieningen. Waterschaarste moet aangepakt worden. Daarnaast moet er ook gewerkt worden aan duurzaam waterbeheer en verhoogde waterkwaliteit. Dit kan door vervuiling te verminderen, een stop op de dumping van chemicaliën en een goede behandeling van afvalwater.

Betaalbare en duurzame energie: Iedereen moet toegang hebben tot betaalbare, betrouwbare en duurzame energie. We moeten energiearmoede bestrijden en onze energie efficiënter produceren en gebruiken. Daarnaast worden hernieuwbare energiebronnen steeds belangrijker.

Langdurige, inclusieve en duurzame economische groei, volledige tewerkstelling en waardig werk voor iedereen: De VN wil slavernij, dwangarbeid en kinderarbeid uitroeien. Jeugdwerkloosheid moet aangepakt worden. Ondernemerschap moet ondersteund worden en we moeten streven naar economische groei, maar zonder schade toe te brengen aan het milieu.

Veerkrachtige/robuuste infrastructuur, inclusieve en duurzame industrialisering en innovatie: Een sterke economie en maatschappelijk welzijn steunen op een degelijke duurzame infrastructuur. Ook innovatieve industrie en internet voor iedereen zijn essentieel.

Vermindering van ongelijkheid binnen en tussen landen: Dit gaan onder meer over ongelijkheid op basis van inkomen, leeftijd, sekse en beperking. Discriminerende wetgeving en beleid kunnen niet. Sociale bescherming is belangrijk. Ontwikkelingslanden moeten ook meer inspraak krijgen in de besluitvorming van internationale financiële en economische instellingen.

Inclusieve, veilige, veerkrachtige en duurzame steden en gemeenschappen: Het heeft te maken met adequate en betaalbare woningen, duurzame mobiliteit en de milieu-impact van steden en gemeenten. Daarnaast maken ook veilige en groene publieke ruimtes, rampenbestrijding, duurzame ruimtelijke ordening en erfgoedbeheer deel uit van SDG 11.

Zorgen voor duurzame consumptie-en productiepatronen: Onze consumptiemaatschappij produceert veel afval. Grondstoffen duurzaam beheren en efficiënt gebruiken is dan ook een must. Daarnaast moeten we inzetten op een minder vervuilende en afvalarmere productie, een duurzaam aankoopbeleid en op duurzaam toerisme. Duurzaam consumeren kan ook door voedselverlies tegen te gaan en door recycling en hergebruik van afvalproducten.

Dringende maatregelen nemen om de klimaatverandering en de gevolgen ervan te bestrijden: De klimaatverandering treft elk land in elk continent. Daarom dient het beleid maatregelen te voorzien, zoals maatregelen om de CO₂-uitstoot te reduceren, en moeten burgers zich bewust worden van manieren van klimaataanpassing. De VN wil kwetsbare naties weerbaarder maken tegen natuurrampen.

Bescherming en duurzaam gebruik van de oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen voor duurzame ontwikkeling: Ecosystemen op de kust en in zeeën en oceanen moeten beschermd worden. Overbevissing, vervuiling van de mariene ecosystemen en illegale visserij moeten bestreden worden.

Bescherming, herstel en duurzaam gebruik van ecosystemen op het land: Ecosystemen op land zoals bossen, moerassen en gebergten dienen beschermd te worden. Behoud van de biodiversiteit is prioritair. Stropen en smokkel van beschermde diersoorten moeten we tegengaan. Aangetaste natuurgebieden worden hersteld.

Vrede, veiligheid en rechtszekerheid zijn essentieel om duurzame ontwikkeling te bevorderen: Dit gaat om het bestrijden van misdaad, corruptie en geweld, ook tegen kinderen, maar ook om het bevorderen van een sterke rechtsstaat waarin fundamentele vrijheden beschermd worden. Verder zijn effectieve en transparante instituties met aandacht voor burgerparticipatie en inclusieve besluitvorming onmisbaar.

De middelen voor de uitvoering versterken en het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling revitaliseren: De VN verwacht meer samenwerking: tussen bedrijven, regeringen, burgers en organisaties, maar ook tussen alle spelers onderling. Technologie, het delen van kennis, handel, financiën en data zijn heel belangrijk.